БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 156 (12060)
1969 оной
июлиин 6,
воскресени

Сэн 2 мүнгэн

...ЛИТИЧЕСКЭ ...РДЭМ ...ЛГЭРҮҮЛЭГШЭД

...совет хүнүүдтэл адляар ...роной ажалшад дэлхэйн ...дай багша В. И. Лени... ...р 100 жэлэй ойдо бэл... ...а. Хото, хүдөөгэй ажал... ...рта ойн хүндэлэлдэ ажа... ...үүлэн, социалис мүры... ...эн шэнэ амжалта туй... ...айдаа үдэр бүри мэдээ... ...хэнэ. Байгша оной ха... ...й хараа түсэб дүүргэһэн ...эсэлнүүд промышлен... ...приятинуудһаа, колхоз, ...һаа ороно. Түсэбһөө га... ...һон ехэ хэмжээнэй про... ...а продукци — транспорт... ...на техникэһээ эхилээд, ...ын эд бүд, эдеэ хоолой ... — мяхан, һүн, үндэгэн, ...эдэ бүгэдые Буряад оро... ...шад агуу багшын ойн ...э зорюулна.

...багшын заяаһан замаар ...дабшажа ябахадаа, Бу... ...ной ажалшад Ильичэй ...ринуудаар алхам бү... ...агадаг, хэтэдээ мүнхэ ...дань дахин дахин хан... ...эһээнь һургаал аба... ...зориг ородог байнал. ...В. И. Ленинэй тео... ...һургаалые улам ехээр ...болоһониинь ойлгосо... ...гдомол программаар ...нэ һуралсалда үзэхэһөө ...И. Лениндэ хабаатай те... ...инүүд уншагдадаг юм. ...ллектив бүхэндэ ленин... ...ганууд хэгдэдэг боло... ...нэй. Эдэ бүгэдые пар... ...тедүүд «Знание» бүл... ...рнүүдтэй хамта ябуул... ...тай. Жэшээнь, Улаан... ...а-консервын комби... ...тийна комитет ленин... ...ица үнгэргэнэ. Городой, ...ртийна, советскэ, ажа... ...бэрилэгшэд номбинадай ...эдтэй ходо уулзадаг ...ун лекци уншаад, удаань ...асуудалнуудта харюу... ...эб эрилтэ, гомдолнуудые ...үлдэг байна. Нэгээр хэ... ...Ильичэй зааһанай ёһоор, ...той ходо уулзажа, тэдэ... ...хэл бодолыень мэдэжэ ...ухала.

...-Шэбэрэй «Эрдэм» совхо... ...торнууд, элидхэлшэд, по... ...маторнууд, агитаторнууд ...тагуудай соёл сурталшад... ...аар Коммунис ба хүдэлмэ... ...партинуудай уласхооорон... ...лөөнэй материалнуудые, ...ЦК-гай Генеральна сек... ...И. Брежневэй эндэ хэ... ...дхэлые, партиин ЦК-гай ...Пленумэй тогтоолые хүн ...гуулха хүдэлмэри ябуул... ...нхэй. Мүн Зэдын айма... ...ин совхоздо ленинскэ ун... ...ууд ћhала һайнаар эмхид... ...эй гэжэ тэмдэглэхэ хэрэг... ...тэ-политическэ, лекцион... ...ой хүдэлмэри эндэ тогто... ...имай ёһоор ябуулагдадаг ...заншаһаниинь һайшаал... ...ихэдээ мал ажалай хүдэл... ...шэдые хангаха арга олон...

...нүүдые һонирхолтой, ...той, хүн зоной дура сэдь... ...тамаар болгохын тулада ...торнууд техническэ хэ... ...үүдые — кино, диафильм ...эннүүдые, зураглан ха... ...зүйлнүүдые, уран зохёол ...сэдэг юм. Жэшээнь, ...ын дунда һургуулиин ...нүхэр Мункинай темэдээ ...й хэһэгые уран зохёолһоо ...байгаад лекци хэлэхэ... ...ехэ һонирхолтой байдаг ...Юуб гэхэдэ, энэ хүн лек... ...хаһаа гадна, мүн уран ...шадаг бэлигтэй юм. Иимэ ...даабаритай, хүн зоной ...зүрхэ буляадаг шэдитэй ...ууд олон. Эдэнэр олонии... ...да үнэтэ үрэһэ таридаг —

марксизм-ленинизмын үзэл сурталые дэлгэрүүлдэг коммунис пропагандистын хүндэтэ даабари дүүргэжэ ябана бшуу.

Эдэ бүгэдэнэй хажуугаар лекционно пропагандада тохёолдодог дутагдалнуудые тэмдэглэнгүй аргагүй. Зарим нютагуудта, илангаяа Хэжэнгын, Яруунын, Мухар-Шэбэрэй аймагуудай зарим ажахынуудта, уншагдадаг лекцинүүд мүнөө үеын эрилтэ хангана гүй. Тэдэнэй олониинь ёһын тэдысэ, һонигүйгөөр уншагдана. Олон ушарта холуур һууһан малшадта хүрэгдэнэгүй. Техническэ хэрэгсэлнүүд — кинокартинанууд, диафильм, проигрыватель гэхэ мэтэнүүд, зураглан харуулһан зүйлнүүд, уран зохёол лекцинүүдтэ багаар хэрэглэгдэнэ. Оло дахин шагнанхаар, нэгэ дахин нюдөөрөө хара гээд арад зон дэмы хэлсэдэггүй ёһотой. Эдэ бүгэдые хэрэглэлсэн, лекцинүүдые гүн гүнзэгы удхатайгаар, уран хурсаар уншаха гэжэ лектор бүхэн оролдохо, энээндэнь партийна комитедүүд, «Знание» бүлгэмэй организацинууд туһалха уялгатай.

Лектор-пропагандистнарай, соёл сурталай бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй үмэнэ шухалын шухала зорилгонууд мүнөө табигдажа байна. Юуб гэхэдэ, Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблөөнэй материалнуудые, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэн элидхэлые, партиин ЦК-гай июниин Пленумэй тогтоолые олониитэдэ ойлгуулха, бүгэдөөрөө шудалха ёһотой болоно. Мүнөө хаа хаанагүй энэ хүдэлмэри эхилэнхэй — лекторнууд, политинформаторнууд, агитаторнууд хүн зоной дунда лекци уншана, хөөрэлдөө хэнэ.

Саашадаа эдэ документнүүдые гүнзэгыгөөр шудалха болоно. Энээндэ лектор-пропагандистнарай гол шухала үүргэ дүүргэхэ байһаниинь эли. Тиимэһээ партиин райкомуудай, тэдэнэй политическэ гэгээрэлэй кабинедүүдэй зүгһөө лекторнуудта методическа, теоретическэ туһаламжа хэрэгтэй. Энээнэй хажуугаар элдэб һалбаринуудаар боложе байһан һонинуудые лекторнуудта ходо мэдээсэжэ, дуулгажа байха гээшэ тон шухала. Энэ талаар «Знание» бүлгэмэй республиканска организациин үүсхэл һайшаалтай. Лекторнуудта зорюулан, «Кругозор» гэжэ хуудаһа гаргадаг болоо. Энээниие нь лекторнууд ћhала һайнаар сэгнэдэг юм. Илангаяа уласхоорондын асуудалаар лекци уншагшадта тобшолборитой материалнууд хэрэгтэй.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ой болотор арба һара хүрэхэгүй саг үлэбэ. Энэ ойн ойртохо бүри ажалай эршэ шангадана, коллектив бүхэн ажал хүдэлмэреэ улам урагшань татаха гэжэ оролдоно, шиидхэгдээгүй асуудалнуудта анхаралаа табина. Сагай уларилай муу — ганданги байһан дээрэһээ хүдөө ажахыда бэрхэшээлнүүд тохёолдобо. Эдэ бүгэдые дабахын тулада хүдөөгэй ажалшад арга боломжонуудаа элирүүлнэ, зохихо хэмжээнүүдые абана. Иимэ эрхэ байдалда үзэл сурталай хүдэлмэри — лекционно пропагандада улам шангадхаха гээшэ партийна комитедүүдэй шухалын шухала зорилго мүн. Мүнөө үедэ табигдажа байгаа политическэ ба ажахын гол шухала зорилгонуудые хүн зондо ойлгуулжа, тэдэнтэй холбоо барисаагаа улам бэхижүүлэн, арад зоной оюун бодолһоо, зохёохы ажалһаа һургаал абалсан хүдэлбэл, амжалта туйлагдахань лабтай, агуу багшын ойдо ажалай бэлэг баригдахань лабтай.

...горий Павлович Сосновский Ленинэй орденто Улаан-...локомотив-вагон заһабарилгын заводто 35 жэлэй тур...үдэлжэ байна. Коммунис ажалай ударник, дүй дүршэ...баян токарь Григорий Павлович өөрын тамгатай юм. ...нэй бүтээһэн продукци хододоо үндэр шанартай бай... ...нүхэр Сосновский үнгэрһэн эдэ жэлнүүдтэ хэдэн олон ...хүбүүд, басагадые өөрынгөө мэргэжэлдэ һургажа, дүй ...өө гамнангүй тэдэнэртэй хубаалдаа.

...РАГ ДЭЭРЭ: Г. П. Сосновский.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ЗУНАЙ 100 ҮДЭРЭЙ ТУРШАДА 100 КИЛОГРАММААР НЭМЭЭХЭ!

МАЛ ТАРГАЛУУЛДАГ МЭРГЭЖЭЛТЭЙ

Хэр угһаа хойшо Юрөө нютаг ажалша бэрхэ малшадаараа суурхадаг юм. Долгоржап Цырендоржиева — эгээл тиимэ, нютаг нугадаа, айл аймагтаа нилээд магтуулһан, үнэн шударгы малшадай нэгэн болоно.

Мүнөө Долгоржап һүүлэй хэдэн жэлдэ колхозойнгоо һайн үүлтэрэй тугалнуудые хаража байдаг. Тэдэниие дүрбэ һаратайдань тушаажа абаад, жэлтэй болоторынь харууһалдаг юм.

— Манай Долгоржабай хаража байһан мал хүнэйхиһөөл ондоохон байдаг даа, — гэжэ нютагайнь зон хөөрэлдэдэг.

Нёдондо нүхэр Цырендоржиева хаража байһан бүхы тугал, буруунуудайнгаа толгой бүхэнэй шэгнүүрые жэл соо сүүдхэдээ дунда зэргээр 838 граммаар нэмээжэ, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз соогоо, бүхы Сэлэнгын аймаг дотороо социалис мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлээ. Жэшээнь, зунай сагта тэдэнэйнгээ шэгнүүрые сүүдхын 1000—1200 граммаар дээшэлүүлһэн байна.

Үнгэрэгшэ жэлдэ Долгоржап Цырендоржиева 17 толгой һайн үүлтэрэй бургуу, бухануудые жэлтэйдэнь түс түстэнь 350—380 килограмм шэгнүүртэй болгожо, республикын худалдаанай выставкэдэ табяа һэн. Тэрэшэлэн нёдондо энэ малшанай хаража түлжүүлһэн 274 толгой үүлтэртэ эмэ, эрэ буруунуудыень колхоз ондоо ажахынуудта худалдаад, хамта 130,1 мянган түхэригэй олзо доход абаа юм.

Агууехэ багша В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ аймагай түрүү тугалшан Долгоржап Цырендоржиева ажалдаа бүри ехэ амжалта туйлахын түлөө мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсонхой. Мүнөө баһал тэрэ һайн үрэ дүн туйлана. Жэшээлхэдэ, жэлэй үнгэрһэн зургаа һара соо тугал бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхэдээ 800 гаран граммаар дээшэлүүлбэ.

— Хайшан гэжэ малай шэгнүүрые иимэ ехээр нэмээжэ шадана гээшэбта, — гээд асуухада, Долгоржап иигэжэ хэлэдэг:

— Оролдохол хэрэгтэй юм ааб даа. Би зундаа тугал, буруунуудаа бүхэли сүүдхэ соо хорёодо оруулангүй шахуу адуулдаг гээшэб. Тиигээд баһа бэлшээриин ногооень харалсажа, ямар үдэр хаанань адуулхаб гэжэ мэдэхэ хэрэгтэй ааб даа.

Энэ малшан тугал, буруунуудаа хүхэ ногоондо зүбөөр адуулхаһаа гадна, машинадагдаһан һү талха тарянай зүйлтэй холёод, худхажа эһээдэг. Тиигэжэ үдэр соо тугал, буруу бүхэндэ үдэрэй 13—15 литр шэнгэн һү, 500 грамм талха тарянай зүйл эдюулнэ. Үбэлэй сагта талха орооһонойнь зүйлые ехэ болгожо, толгой бүхэндэнь 800 граммда хүргэдэг.

— Аймагайнгаа Тельманэй нэрэмжэтэ колхозойхидой жэшээгээр ажаллаха, тугал, буруу бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхын 1000 граммаар нэмээхэ гэһэн уялга абанхайб, — гэжэ Долгоржап Цырендоржиева хөөрэнэ.

Тэрэнэй хэлэһэн үгэдөө батаар хүрэхэ байһандань ямаршье ажаг һэжэг байхагүй.

В. САМБУЕВ.

Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Ягодная гэжэ гүүртэдэ тугалшанаар хүдэлдэг Анна Андреевна Григорьева тухай магтаалай үгэнүүдые дуулахат. Энэ хүмнай тугалнуудаа һайнаар түлжүүлжэ, толгой бүриинь шэгнүүрые сүүдхэдээ 700-800 граммаар нэмээнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тугалшан Анна Андреевна Григорьева.

К. ГАБАЕВАЙ фото.

АЖАЛШАДАЙ ДУНДА

ХЯАГТА. Үргэн ниитэ улад зондо Коммунис партиин, Совет правительствын ябуулдаг политика тухай, уласхоорондын ба гүрэн доторхи байдал тухай саг үргэлжэ мэдээсэжэ байха гээшэ ехэ удхатай хэрэг. Энэ хүдэлмэриие улам һайжаруулха зорилго хараалһан дэлгэрэнгы хэмжээ ябуулгануудые КПСС-эй райкомой бюро баталһан байна.

Ажалшадта мэдээсэл хэжэ байха политинформаторнуудай найман бүлэг райкомой дэргэдэ эмхидхэгдээ. Тэдэ бүхэн 3-4 хүнһөө бүридэнэ. Тэдэнэртэ аймагай бүлэг ажахы, промышленна предприяти, эмхи зургаанууд даалгагдаа. Политинформаторнуудай ябуулха ойлгууламжын хүдэлмэриин гол түсэб табигданхай. Бултадаа заабари абаад дааһан газартаа хирэ хирэ болоод лэ ошожо байдаг гуримтай болобо.

Ажалшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха зуураа, тэндэхи партийна эхин организациин хүдэлмэридэ туһалха, политинформаторнуудта заабари үгэхэ, һүүлэй үеын байдал тухай мэдээсэхэ уялгатай.

Мүнөө эдэ бүлэгүүд хүдөө нютагуудта түрүүшынхеэ гаража, зохихо хүдэлмэри ябуулаад, бусажа байһан үетэй.

С. БАДМАЕВ.
КПСС-эй райкомой таһагые даагша.

АШАГТАЙ УРГАМАЛ

Энээнһээ урагша манай колхоздо куузику таригдадаггүй һэн. Энэ ургамалые тарихаһаа байтагай, нюдэндөөшье хараагүй байгаабди гэхэдэмнай алдуу болохогүй. Теэд нёдондо гектар хахад газарта куузику ургуулжа туршаһамнай, тэндэһээ аяар 270 центнер ургаса хуряагдажа абтаһан байгаа.

Тэрэнэй ашаар колхозоймнай гахайн фермэ олзо доход горитой оруулаа. Урдань гүрэндэ худалдагдаха гахайнуудые шахан таргалуулхадаа, талха тарянай зүйл ехээр эдюулдэг һэмди. Дурандань байлгаа һаашни, нэгэ гахай үдэртэ адагынь арбан килограмм таряа эдижэрхихэ. Бодоодшье үзэбэл, тарян гээшэмнай үнэтэй, тэрээгээр мал шахан таргалуулхада ашаяа харюулнагүй ха юм. Харин куузику тарихада ургаса ехэтэй байдагаараа орооһо тарянтай сасуулашагүй байна ха юм. Тодорхойлон хэлэбэл, орооһо таряан һайн лэ һаа нэгэ гектарһаа 13—15 центнер абтадаг. Тиихэдэ куузику 300 центнер хүрэтэр хуряагдана. Түрүү ажахынууд 500 центнертэшье хүргэһэн байха.

Ушар нимэһээ манай колхоз үнгэрэгшэ жэлдэ ургуулһан куузикугай ургасые ондоо тэжээлэй орондо гахайнуудта үгэлсэжэ, гахай үсхэбэрилгэһөө 31 мянган түхэригэй сэбэр олзо доход ниитынгээ жасада хааһан байна. Урда жэлнүүдтэ гарзатайгаар эрхилэгдэдэг байһан энэ фермэ ашаяа харюулжа шадаа.

Мүнөө жэлдэ манай колхоз дүшөөд гектарта куузику тариба. Энэ ургамалай ашаар хоёр ехэ зорилго шиидхэгдэхэ байна. Хэрбээ нёдондо куузикуе гансахан лэ гахай шахалгада хэрэглэһэн байбал, мүнөө жэлдэ һаамхай үнеэдтэ эдюулхэбди. 15 гектарайнь ургаса һүнэй-товарна фермэнүүдтэ хубаарилагдажа, малай рационда оруулагдаха юм. Куузикугай баян ургаса ургуулбал, һүнэй өөрынь үнэ сэнгые горитой хямдаруулха арга байна. Нёдондо манай колхоздо центнер һүнэй өөрынь үнэ 20 түхэриг 97 мүнгэн болоо һэн. Теэд гүрэндэ 15—16 түхэриһөөр худалдагдахадань иимэ үнэтэй һүнһөө хайшан гээд олзо доход орохонь һэм. Энээн дээрэһээ бодожо үзэхэдэ, куузику ехэ ашагтай байха болоно.

Т. АЙСУЕВ.
Зэдын «Мир» колхозой главна бухгалтер.

ҺАЙН ДУРАНАЙ ТУҺАЛАМЖА

ЗАГАРАЙ. (Телефоноор абтаба). Эгээл мүнөө үень аймагай олонхи нютагуудта сабшалангай ургасын үшоол муу, сабшажа эхилхэ аргагүй байһан дээрэһээ ажахынуудай набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэ анхаралаа ехээр хандуулна.

Жэшээлхэдэ, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо энэ хүдэлмэри илангаяа урагшатайгаар ябуулагдана. Эндэ үсөөхэн үдэр соо хуһа, уляаһанай 300 тонно набша намаа суглуулагдажа, сарай, дал доро, һүүдэр газарта хатаагдана. Набшаһата тэжээл суглуулгадань Элхиин автомашина заһабарилгын заводой хүдэлмэришэд эдэбхитэйгээр, өөһэдынгөө һайн дураар хабаадалсана, ехэхэн ажал бүтээлсэжэ байна. Тус заводой хүдэлмэришэн, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэ бүхэн зунай үедэ 300 килограмм набшаһата тэжээл бэлэдхэжэ колхоздо тушаахабди гэһэн уялга абаа. Энэнь алишье талаараа һайшаалтай, хаа хаанагүй дэмжэгдэхээр үүсхэл гэжэ һанагдана.

Тиихэдэ үнгэрэгшэ амаралтын үдэр аймагай предприяти, организаци болон эмхи зургаануудай 150 гаран хүн Онохойн совхоздо ошожо, модо, бургааһанай ногоон мүшэр, набша хухалха, суглуулха нэгэ үдэрэй воскресник хэбэ. Энээнэй ашаар тус совхоздо баһал горитой хэмжээнэй набшаһата тэжээл бэлэдхэгдээд байна. Саашадаашье тиимэ воскреснигүүд ходо үнгэргэгдэжэ байха юм.

Һүүлэй үдэрнүүдтэ аймагай Эрхирэгэй совхоз, «Гигант», XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозууд набшаһата тэжээл бэлэдхэжэ захалба.

Р. БУДАЕВ.

ТҮРЭЛ ПАРТИТАЯА ХОДОДОО ХАМТА!

СВЕРДЛОВСК. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай, тэрэнэй Политбюрогой политическэ хараа шугам ба бодото хэрэгүүд, уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэл батадхаха зорилготой ябуулганууд Дунда Ураалай коммунистнуудай, бүхы ажалшадай сэдьхэл бодолые ехээр зоригжуулан ханаана. Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблөөнэй документнүүдые, КПСС-эй ЦК-гай июниин (1969 оной) Пленумэй тогтоолые заводууд болон фабрикануудта, барилганууд ба транспорт дээрэ, колхозууд болон совхозуудта, эмхи зургаанууд ба дээдэ һургуулинуудта ехээр һонирхон шудалжа байнхай.

Июлиин 4-дэ Свердловск хотодо областной ба городской партийна организацинуудай эдэбхитэдэй суглаан болобо. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь нүхэр А. П. Кириленко Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблөөнэй дүнгүүд тухай элидхэл хээ.

Свердловско областиин ажалшад Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые улам саашадань бэхижүүлхын тула оролдолго хүсэлэлгэ гаргаха байха гэжэ Ураалай коммунистнууд КПСС-эй ЦК-е найдуулба.

КАЗАНЬ. (ТАСС). Татарай партийна эдэбхитэдэй суглаан ехэ эдэбхи үүсхэлэй оршон байдалда үнгэрөө. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь нүхэр Д. Ф. Устинов Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблөөнэй дүнгүүд тухай элидхэл хэбэ.

Бүгэдын дуугаар баталан абаһан тогтоол доторнь иигэжэ тэмдэглэгдэнэ: Татарай коммунистнууд, бүхы ажалшад Эхэ оронойнгоо хүсэ шадал бэхижүүлхын тула юугээшье гамнахагүй, табан жэлэйнгээ түсэб болзорһоо урид дүүргэхын түлөө, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе хүндэтэйгөөр угтахын түлөө социалис мүрысөөндэ шэнэ амжалтануудые туйлаха байха.

БРЯНСК. (ТАСС). Областиин ба городской партийна организацинуудай эдэбхитэдэй суглаанда мянга гаран коммунистнууд хабаадаба.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Г. И. Воронов Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблөөнэй дүнгүүд тухай элидхэл хээ.

Империализмда эсэргүү бүхы хүсэнүүдэй нэгэдэл бэхижүүлхэ хэрэгтэ тон шухала удха шанартай уласхоорондын зүблөөнэй үрэ дүнгүүдые Брянска областиин ажалшад сэдьхэлээ ехээр ханан угтаа гэжэ элидхэл тушаа үгэ хэлэһэн хүнүүд тэмдэглэбэ. Областиин хүдэлмэришэд, колхознигууд болон интеллигентнэрэй ажалай, политическэ ехэ дэбжэлтэтэйгээр В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойе угтажа байһан тухай, Совет оронойнгоо хүсэ шадалые шэн зоригто ажалаараа бэхижүүлхэ интернациональна уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхээр бэлэн байһан тухай хэлэбэд.

САРАТОВ. (ТАСС). Областиин ажалшад — коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүд — Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблөөнэй материалнуудые ехээр һонирхон шудалжа байна.

Тус зүблөөнэй үрэ дүнгүүдтэ зорюулагдаһан областиин ба Саратов хотын партийна организацинуудай эдэбхитэдэй суглаан эндэ боложо, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь нүхэр М. А. Суслов элидхэл хэбэ.

Нэгэн һаналтайгаар баталан абаһан шиидхэбэри доторнь иигэжэ онсолон тэмдэглэгдэнэ: Областной, городской партийна организацинууд Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай зүблөөнэй үрэ дүнгүүдые бүрин һайшаана. Эдэбхитэдэй суглаанда хабаадагшад дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй жагсаал нэгэдэлые бэхижүүлхэ зорилгоор КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой баримталан бэелүүлһэн политическэ хараа шугам ба бодото ябуулгые областиин коммунистнуудай, бүхы ажалшадай үмэнэһөө бүрин дэмжэбэ.

* * *

Киргизэй, Таджикистанай, Туркмениин, тэрэшэлэн Дагестанай, Карелиин, Кабардино-Балкариин, Мариин партийна организацинуудай эдэбхитэдэй суглаанууд болоо.

Иимэ суглаанууд Архангельска, Белгородско, Калининградска, Курганска, Мурманска, Смоленскэ, Тамбовско, Томско областной партийна организацинуудта, тэрэшэлэн Забайкалиин ба Туркестанай сэрэгэй округуудта болобо.

Эдээндэ хабаадагшад Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблөөнэй дүнгүүд ба КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй тогтоолые зүбшэн хэлсэжэ, бүрин һайшааба.

(ТАСС).

БЕЛОРУС АРАДАЙ АЛДАРТА ҺАЙНДЭР

МИНСК. (ТАСС). Белоруссиин бүхы газар нютагууд дээгүүр Улаан тугууд далбан намилзана. Хаа хаанагүй уряа лозунгнууд, транспарантнууд, панно ба плакадууд дэлгээгдэнхэй. Ехэ найр зугаа үйлсэ бүхэндэ, гэр бүхэндэ айлшална. Республика дотор олоной митингнүүд, суглаанууд, улад зоной найр наадан болоно.

Белоруссиие немец-фашис булимтарагшадһаа сүлөөлһөөр 25 жэлэй ойдо зорюулагдажа, республикын ниислэлэй ба областьнуудай ажалшадай түлөөлэгшэнэрэй баярай суглаан июлиин 4-дэ Минск хотодохи Спортын ордон соо болоо.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПБ-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр П. М. Машеров үгэ хэлэхэдээ, алдарта ойн һайндэртэ ерэһэн СССР-эй Оборонын министерствын делегациие, Белоруссиие сүлөөлэлгэдэ хабаадаһан ба «Минск», мүн республикын бусад городуудай хүндэтэ нэрэдэ хүртэһэн сэрэгэй частьнууд ба соединенинүүдэй делегацинуудые, партийна подполиин, партизан тэмсэлэй элитэ мэдээжэ хүтэлбэрилэгшэдые, дайнай баатарнуудые, Совет Белоруссиин хүдэлмэришэн ангиин, колхозно таряашадай ба интеллигенциин эрхим түлөөлэгшэдые халуунаар амаршалба.

Баярай суглаанда хабаадагшад КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, Министрнүүдэй Соведтэ амаршалгын бэшэг эльгээбэ.

„ЭХЭ-ГЕРОЙ" АЛДАРТАН

Буряадай АССР-эй арба ба бүри олон үхибүүдые түрэһэн, хүмүүжүүлһэн эхэнүүдтэ «Эхэ-герой» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо, «Эхэ-геройн» орден ба СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй грамотануудые барюулха гэжэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиум 1969 оной июлиин 3-да Указ гаргаа.

Иимэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ:

1. **Елистратова** Евдокия Александровна — Хяагтын аймагай Киранай адаг тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.

2. **Цыренова** Цырен-Дулма Цыдыповна — Яруунын аймагай «Победа» колхозой гэшүүн.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

«ТҮЙМЭР САРАХА ҮЕДӨӨ ГАБЬЯА ГАРГАҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР М. Г. ШАДАПОВЫЕ ШАГНАХА ТУХАЙ

Түймэрэй үедэ үхибүүдые абархадаа шэн габьяа, эрэлхэг зориг гаргаһанайнь түлөө Буряадай АССР-эй Хурамхаанай совхозой хонишон Михаил Гармаевич **Шадаповые** «Түймэр сараха үедөө габьяа гаргаһанай түлөө» медаляар СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үмэнэһөө шагнаха.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
М. ЯСНОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
Х. НЕШКОВ.

Москва, 1969 оной июлиин 4.

Улаан-Үдын шэлэй заводто «Сталинит» гэжэ цехэй ашаглалгада үгтэһөөр хоёр жэл боложо байна. Энэ цехэй хатаажа гаргадаг шэл хадаа арадай ажахыда ехэл шухала хэрэгтэй юм. Юуб гэбэл, автомобиль, трактор, пароход, холодильник болон бусад түхеэрэлгэнүүдтэ энэ шэл хэрэглэгдэдэг.

Мүнөө жэлдэ «Сталинит» цехэй коллектив абаһан даабарияа амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Олохон предприяти, область, хизааринуудһаа ороһон захилнуудые һайнаар бүтээнэ.

Түрүүшүүл олон. Тэдэнэй нэгэн Наталья Сенотрусова шэл хатаан шэрээхэ мэргэжэлдээ тон һайнаар һуранхай. Энэ нүхэрнай үдэр бүринигөө нормые ходо үлүүлэн дүүргэжэ, шанар һайнтай продукци үгэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. Сенотрусова.

Ф СОРОКИНОЙ фото.

ПОЛИТИЧЕСКЭ ҺУРАЛСАЛ

АЛИНАЙШЬЕ ОРОЛДОЛГОҺОО БОЛОБО

Коммунистнуудай һуралсалай үшөө нэгэ жэл дүүрэнхэй, мүнөө партийна организацинуудаар һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэл эхилбэ.

Жэлэй туршада юун хэгдээб, коммунистнуудай һуралсал ямараар эмхидхэгдэжэ, ямар дүн түйлагдааб, һуралсалай жэлэй дүнгөөр ямар тобшолол хэлтэйб гэһэн асуудал пропагандист бүхэн мүнөө үедэ өөртөө табина гээшэ.

Марксизм-ленинизмын үндэһэ һуури шудалха һургуулине би хоёрдохи жэлээ хүтэлбэрилжэ гарабаб. Хамта 28 хүн һуралсаба. 22 хэшээл үнгэргэгдэжэ, КПСС-эй түүхын асуудалнуудые (программын ёһоор) шудалжа дүүргэбэбди. Шэнэ жэлдэ политическэ экономи шудалжа орохобди.

Һуралсалай дүн тухай тобшоор хэлэбэл, булта һуралсагшад хэшээлдээ оролдосотойгоор хандажа, түсэбөөр хараалагдаһан материалнуудые гүнзэгыгөөр шудалжа, түгэсхэлэй хэшээл дээрэ һайн гэһэн сэгнэлтэ абаһан байна.

Зарим нүхэд хэлсэдэг гээшэ — пропагандистын лэ оролдолгоһоо һуралсалай үрэ дүн дулдыдадаг. Нэгэ талаараа зүбшье байжа болоо юм бэзэ. Зүгөөр коммунистнуудай, һурагшадай өөһэдөө һаналаа табижа, оролдожо һуралсаагүй һаань, ганса пропагандист юушье хэжэ шадахагүй гэжэ һанагшаб.

Манай һурагшад политическэ эрдэм мэдэрэлээ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ партийна ёһоор хандадаг нүхэд. Дурадхагдаһан литература гэртээ уншажа, тобшохон конспект табин, хэшээл бүхэндөө бэлэдхэлтэйгээр хабаадалсадаг байгаа.

Хэшээлнай ямараар эмхидхэгдэдэг, үнгэрдэг байба гээшэб? Хэшээл бүхэнэй эхиндэ 10—15 минутын туршада политическэ мэдээсэл хэдэг болонхойбди. Гол түлэб уласхоорондын байдал тухай асуудалнуудаар. Жэшээлхэдэ, Вьетнам арадай тэмсэл, капиталис оронуудтахи хүдэлмэришэдэй хүдэлөөн, Хитадтахи үйлэ хэрэгүүд, Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал гэхэ мэтэ.

Иимэ мэдээсэл хэхэ даабари һуралсагшадта ээлжээ ээлжээгээр үгтэжэ байгаа. Энэ ушарта тэдэнэр өөһэдөө бэлдэхэ баатай болоно, олон газетэ, журнал уншана бшуу. Мүн политическэ асуудалаар үгэ хэлэжэ һурана ха юм. Зарим нүхэдэй, илангаяа ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй энэ талаар ядалдадагынь мэдээжэ.

Һүүлээрнь программын ёһоор ээлжээтэ темэдээ ородог байнабди. Шэнэ темэ эхилхэ байбални пропагандист хөөрэжэ үгэхэ. Үзэһэнөө дабтаха байбал, хөөрэлдөөн болохо.

Манай политһургуулида шэнэ асуудалда орохынгоо урда тээ үнгэрһэнөө арга бэшэ дабтадаг заншалтайбди. Тиихэдээ энэ асуудалда тэрэ харюуса гэжэ пропагандист заадаггүй, харин һуралсагшад һайн дураараа харюусадаг. Харюугайнь дутуу, хүсэд бэшэ байбал, нүхэдынь нэмэхэ, хоорондоо арсалдаха, буляалдаха. Иигэжэ хэшээлнай зохидхоноор, сүлөөтэй, нүхэр ёһоной эрхэ байдалда үнгэрдэг. Ойлгогдоогүй юумэн элирхэ, дутуу мэдэһэнээ нүхэдһөө нэмэжэ абахаш. Һүүлээрнь пропагандист тобшолол хэжэ, одоол шэнэ темэдэ орохобди.

Шэнэ асуудалаар хөөрэжэ үгэхэдөө хөөрөөгөө тодорхой һонор, ойлгосотой болгохые оролдодог байнаб. Энээнэй тула эртээнһээ бэлдэжэ, тобшохон түсэб табихаш, харуулан ойлгуулха зүйлнүүдые: географиин карта, элдэб диаграмма гэхэ мэтые бэлдэхэш. Гадна мүнөөнэй байдал дээрэһээ һонирхолтой жэшээнүүдые, тоо, баримтануудые суглуулха хэрэгтэй. Эдэ бүгэдые зүбөөр хэрэглэбэл, хөөрөөншье һонирхолтой, ойлгосотой болодог, һуралсагшадшье анхаралтай шагнажа һуудаг.

Теэд хэшээл бүхэнөө нэгэл янзаар үнгэргэжэ байбалшни һонигүй болохоёо һанадаг. Тиимэһээ зарим шэнэ асуудалнуудаар элидхэл гү, али мэдээсэл ээлжээтэ хэшээл дээрэ хэхэ даабари байд гээд лэ һуралсагшадтаа үгэдэг байнабди. Иимэ ушарта пропагандист тэрээндэ туһалха зэргэтэй. Түсэбынь табилсажа үгэхэ, ямар нэмэлтэ литература уншахыень дурадхаха, харуулан ойлгуулха зүйлнүүдые бэлдэрэлсэхэ гэхэ мэтэһээ эхилээд туһалха, зааха юумэн олон байха.

Һуралсагшын элидхэлэй һүүлээр нүхэдынь олон асуудал табидаг. Заримандань харюусажа шадахагүйшье ушар үзэгдэдэг. Иимэ ушарта пропагандист туһалха, хэшээлээр тобшолол хэхэдээ харюусаха ёһотой.

Иигэжэ хамтаараа оролдожо, бэе бэедээ туһалалсан хүдэлхэдэ хэшээлшье һонирхолтой, һуралсахадашье урматай байна бшуу. Нүхэдтэйгөө хамта ши, пропагандистшье, һуралсана ха юмши.

Үнгэрһэн һуралсалай жэлдэ манай Гусиноозерск городой номой магазинуудаар марксизм-ленинизмын классигуудай зарим зохёолнуудые, харуулан ойлгуулха зүйлнүүдые олохонь тон бэрхэтэй байгаа. Энэ дутагдал шэнэ жэлдэ дабтагдахагүй бэзэ гэжэ найдахаар.

И. РОГОВ,
«Южные электросети» предприятиин партийна организациин пропагандист.

ТОБШО МЭДЭЭНҮҮД

КАБАНСК. «Шергинскэ» совхозой 130 гаран ажалшадынь коммунис ажалай ударнигай нэрэ солодо хүртэһэн. Тэдэнэй олонхинь мал ажал дээрэ хүдэлжэ байдаг.

• Тэдэгээн ударнигуудай слёт эндэ үнгэргэгдэбэ. Энэ слёт дээрэ совхозой ажал хүдэлмэриин дүнгүүд согсологдожо, түрүүшүүлдэ хүндэлэлэй грамотанууд барюулагдаа. Ударнигуудай слёт дээрэ аймагай культурын байшангай агитбригада ерэжэ, концерт харуулаа. В. И. Ленинэй алдарта ойе угтуулан коммунис ажалай ударнигууд мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадажа, абаһан уялгаяа үлүүлэн дүүргэхэ гэжэ хэлсэбэ.

ЗАГАРАЙ. Аймагай «Вперед» газетэдэ гарадаг «Бригантина» гэдэг ээлжээтэ хуудаһан залуушуулай үдэртэ зорюулагдаа. Тэрээндэ газетын корреспондент Ю. Гуторов «Залуу халаан» гэһэн статья соогоо Шэнэ-Бэрээнэй механическа заводой залуу хүдэлмэришэд тухай хөөрэнэ. Онохойн совхозой ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь Г. Шурыгина «Минии танил нүхэд» гэһэн статья соогоо совхозойнгоо залуу комсомолшуудые магтаһан байна. Энэ хуудаһанда нүхэр В. Кармин хэдэн фото-зураг толилуулаа.

ЗАЛУУШУУЛНАЙ ЗОРИҺОНДОО ХҮРЭДЭ

Хэдэн һара болоод бүхы Совет орон, бүмбэрсэг дэлхэйн түрүү хүн түрэлтэн В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе баяр баясхалантайгаар һайндарлахаяа байна. Ильичэй ехэ ойе һайн һайханаар, баян дэлгэр бэлэгтэйгээр угтахын түлөө социалис мүрысөөндэ тэрэнэй аша, гушанар — комсомол үетэн, залуушуул эдэбхи үүсхэлтэйгээр оролсожо, габшагай шангаар хүдэлжэ байна бшуу. Энэ ехэ хүдэлөөнэй дэлисээр Түнхэнэй комсомолшууд болон залуу үетэн мүн лэ зоригжонхой, хүсэ шадалаа, оюун бодолоо энэ хэрэгтэ зорюулна.

Мүнөө үедэ аймагай колхоз, совхозуудай үйлэдбэри дээрэ ВЛКСМ-эй гурба мянга гаран гэшүүд ба залуушуул хүдэлжэ байна. Тэдэнэй дунда 56 хонишод, 95 һаалишад, 95 үхэр адуулагшад болон тугалшад, 238 механизатор тоологдоно. Комсомол-залуушуулай хоёр коллектив эмхидхэгдэһэн байгаа. Тэдэнэр абаһан уялгаяа дүүргээ. Жэшээнь, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Ленинэй ордентэ хонишон Гатан Сыбикович Шойбоновой хүтэлбэрилдэг Бүтүүгэй комсомол хонишод 100 эхэ хонид бүхэнһөө 95 хурьга түлжүүлээд байна. «Маяк» колхозой Далахайн хониной фермэдэ найман комсомолшууд ажалладаг юм. Тэдэнэр 1494 эхэ хонидые харууһалдаг. Тэдэнһээ 1135 хурьга түрүүлжэ, түлжүүлээ. Туранай совхозой Моондын бригадын залуу хонишод баһал һайн амжалта түйлаа, абаһан уялгаяа бэелүүлээ.

Хабарай тарилгын үедэ комсомол-залуушуулай гушан агрегат эмхидхэгдээ һэн. Теэд залуушуулай коллективүүд дүй дүршэлтэй механизаторнуудта дүрэеэ буляалгаагүй. Саянай совхозой тракторист Владимир Шактамаев, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой — Аюша Баганов, Сырен-Ханда Мухуева болон бусад газаршье хахалхадаа, таряашье хаяхадаа халаанайнгаа нормые 120—130 процент ходо дүүргэдэг байгаа. Сабшалан һайжаруулха хоёр һарын үедэ манай залуушуул ехэ юумэ хээ, эдэбхиеэ харуулаа гээшэ. Эндэ мүн лэ механизаторнууд онсо шалгараа. Гансал комсомолшуудай болон залуушуулай хүсөөр сабшалан дээрэ аяар арба мянган тонно наг шэбхэ шэрэгдэжэ, тараагдаһан байна бшуу. Сабшалан һайжаруулха оньһожоруулагдамал отрядуудта гол түлэб залуу механизаторнууд хүдэлдэг.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Гоорын отделениин сабшалан һайжаруулха звеное ВЛКСМ-эй гэшүүн Александр Холхоев даадаг. Оройдоол гурбан хүн. Гэбэшье 210 гектар газар уһалаа, тэрээн дээрэ 8300 тонно (тэрэнэй 4000 тонные хоёр һарын туршада) наг шэбхэ гаргаа. Тэрэнэй хажуугаар 930 гектарай шулуу арилгаа, бэшэ буртагһаань сэбэрлээ, 350 гектарыень борнойлоо.

Өөһэдынгөө үетэнһөө залуу малшадшье гээгдэнэгүй. Туранай совхозой һаалишан Дашеева, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой — Хорёнова, «Маяк» колхозой — Ангархаева, «Сибиряк» колхозой — Усольцева таба һарын туршада үнеэн бүхэнһөө 700—800 килограмм һү һаагаа бшуу.

Малшад болон таряашадые шефтээ абаһан багшанарай, һурагшадай комсомолой эхин организацинууд яһала гэмгүйгөөр хүдэлнэ. Багшанар ба һурагшад дааһан газартаа ошожо, лекци уншана, хөөрэлдөө хэнэ, концерт табина, малай байрын шэбхэ гаргалсана, улаан булангуудынь гоёоно, һайнаар түхеэрнэ. Энээхэн богонихон хугасаа соо 195 лекци уншагдаа, 98 хөөрэлдөөн үнгэргэгдөө. Тэдэнэй лекциин ба хөөрэлдөөнэй гол темэнь хадаа В. И. Ленинэй ажал ябуулгада зорюулагдаһан байха. Тоорын дунда һургуулиин, Хэрэнэй интернат һургуулиин ВЛКСМ-эй комитедүүд шефскэ хүдэлмэрээ удхатайгаар ябуулдаг, тэдэнэй политинформаторнууд недели бүхэндэ нэгэ удаа малшадтай, механизаторнуудтай уулзажа байдаг гурим тогтоогоо.

Ерэхэ үбэлжэлгын үедэ бардам хүрэхэ тэжээл хурлажа абаха хэрэгтэ анхарал онсо хандуулагдана. Тиимэһээ энэ жэлдэ колхоз, совхозууднай куузику тарижа ургуулха гэжэ ехэ оролдолго гаргажа байна. Энэ шэнэ ургамал тарилгада комсомолшууд тон эдэбхитэйгээр хам оролсоо. Мүнөө үйлэдбэриин 17 бригада эмхидхэгдэнхэй. Тэрэ бригадануудта 500 гаран хүн хүдэлжэ байна. Бригада бүхэн өөрын уялгатай, даабаритай. ВЛКСМ-эй райком куузику ургуулдаг бригадануудай дунда мүрысөө эмхидхээ, мүрысөөнэй дүрим баталагдаа.

Ильичэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлдэжэ байха үедөө ВЛКСМ-эй райком, комсомолой эхин организацинууд бүхы ажал ябуулгаяа үйлэдбэриин хэрэгтэ зорюулна гээшэ. Залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ асуудалда анхарал онсо хандуулагдана. В. И. [...] гайхамшаг намтарай, [...] скэ ажал ябуулгын [...] Коммунис партиин гүн[...] үндэһөөр залуушуулые [...] жүүлхэ гээшэ мүнөө [...] гүнзэгы удха шанартай [...] лоно. Дайшалхы, ажал[...] солын түүхэтэй газ[...] аяншалга хэнэбди, уш[...] конференци эмхидхэнэб[...] Ленинэй ажабайдал, аж[...] гада, комсомолой түүхэд[...] һан выставкэнүүд түхеэ[...]

Энэ ехэ ойдо бэлдэж[...] үедөө бидэ мүн соёл [...] байдалые һайжаруулха, [...] тура болон спорт хүгжөө[...] тэ һаналаа ходо табиха [...] бди. Энэ комсомолой урд[...] ха хүдэлмэринь ха юм [...] варь, май һаранууд[...] спартакиада олон янзы[...] тоор болоо һэн. Футболоо[...] болоор, мүн барилдааг[...] гуулинууд хоорондын [...] үнгэргэгдөө. Гурбан үд[...] наар аяншалга эмхидхэ[...] люционно, ажалай алдар[...] холбоотой газараар ябаг[...] шөөнүүдэй дэргэдэ ми[...] болоо. Эдэ бүхы хэмжээ[...] нуудта хамтадаа дүрбэ [...] ран хүн хабаадаа гээшэ [...] үетэниие патриотис үзэ[...] тойгоор хүмүүжүүлхэ хэр[...] иимэ хэмжээ ябуулгану[...] һайнаар нүлөөлнэ.

Түнхэнэй комсомолшуу[...] залуу үетэн хадаа Ильич[...] дэлһөөр зуун жэлэй ойе [...] эрхим бэлэгээр, һайн һай[...] рэг үйлэнүүдээр угтаха[...] ниинь дамжаггүй.

Л. ДАНЗА[...]
ВЛКСМ-эй Тү[...] райкомой нэг[...] секре[...]

РЕПОРТАЖ

ЛЕНИНДЭ

Хүнүүд поездоор, самолёдоор, автомашинааршье, делегацинуудаар, бүлэг бүлэгөөрөө, ганса нэгээрээшье Москва, Лениндэ ерэнэ. Экскурсяар ерэһэн хүнүүд түб хотодо угаа олон. «Динамо» завод шадар молдаван, литов, грузин болон украин хэлээр хөөрэлдэхэнь дуулдана. Оронoо электрижүүлхын тула эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллахыень Владимир Ильич хүдэлмэришэдые эндэһээ уряалһан; Моссовет, Союзуудай байшан соо нэгэтэ бэшэ үгэ хэлэһэн; Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ театрай байшан соо РКСМ-эй съезд дээрэ үгэ хэлэхэдээ, коммунизм байгуулжа һурахыень залуушуулые уряалһан юм. Ленинэй нэрэтэй холбоотой газарнууд Москвада ехэ олон.

Кремль. Улаан Талмай. Совет засагай һая тогтоод байха үеынхидэл, үргэн Совет оронойнмнай бүхы нютагуудһаа хүнүүд эндэ ерэжэл байдаг. Эдэнэр хэтэдээ мүнхэ Лениндээ ёһолон дохёод, «албанай талаар бэшэ, харин үнэн зүрхэнһөө» рапорт үгэхэеэ ерэнэ.

Совнаркомой, мүнөө СССР-эй Министрнүүдэй Совеэдэй байшан. Кремлиин газаахи эржэгэр шулуунууд. Урдань Ильич энээгүүр бэеэ амаруулжа, яаралгүйхэн ябадаг гү, али эршэмтэй шамдуугаар гэшхэлэн, гүрэнэй шухала хэрэг шиидхэхэеэ суглаанда ошодог байһан.

— Эндэхи бүхы юумэнүүд Ленинние һануулна,— гэжэ үнинэй большевик Георгий Петрович Иванов мантай хөөрэлдэхэдөө хэлэбэ. Бододтото болоно, тон шухаг, нангин юумэнүүдые һанаандаа оруулна. Ильичэй түрэһэн үдэрэй урдахана, жэл бүри эндэ ерэдэгби. — гэжэ түр зуура аниргүй байтараа үргэлжэлүүлнэ.—Тэрэ холын жэлнүүдтэ Ленинние хараха, Совнаркомой Түрүүлэгшын ажалладаг кабинет болон байрыень сахин зогсохо зол намда тудаһан юм.

Георгий Петрович атаархамаар хуби заяатай хүн даа. 1922 ондо Владимир Ильич залуу чекисттэй хөөрэлдэхэдөө, таряашанай хүбүүнэй һураха дуратай байһыень мэдэжэ, заатагүй инженерэй һургуулитай болохыень зүбшөһэн байгаа.

«Ленинэй захяа дүүргээб» гэжэ Ивановой хэлэхэдэ болохо. Дээдэ һургуули дүүргээд, техническэ эрдэмэй кандидат болонхой. Георгий Петрович олон харюусалгатай даабари дүүргэһэн, тэдэнэй дунда Кремлиин рубин одонуудай проект табижа хабсалтаһан юм.

Башнинууд дээгүүрхи ягаан улаан одод — Ильичэй заабаряар манай байгуулжа байгаа ажабайдалай һүлдэ тэмдэг! Эхэ оронойнмнай гол часы — Спасска башниин курантнууд Ильичэй үеые нээһэн саг тоолон харуулдаг.

Кремлиин дэргэдэхи Революциин нэрэмжэтэ талмай дээрэ Ленинэй түбэй музейн асари томо байшан тобойн оршоно. Тэрэнэй 23 зал соогуурнь 10 мянган экспонат, вождиин мүнхэ номуудай гар бэшэгүүд, түрүүлэн хэблүүлһэн зохёолнуудынь, большевигүүдэй газетэнүүд ба прокламацинууд, Ленинэй портредүүд болон фото-зурагууд, Ильичэй хэрэглэдэг байһан юумэнүүд бии...

Энэ музейн нээгдэһэнһээ хойшо 32 миллион үлүүтэй хүнүүд орожо хараа. Хахад миллион шахуу зон гансахан мүнөө жэлдэ хараба.

...Нэгэдэхи номерой зал. Ильичэй бага, эдир наһанайнь байдалые һэргээн харуулна. 99 жэлэй урда Ленинэй түрэһэн Симбирск хотые фотографинууд, зурагуудһаа харанабди. Хабар, апрелиин нэгэ үдэр эндэ түрөө юм. Ульяновтанай бүлын ажаһууһан гэрэй макет табяатай. Хажуудань Ленинэй аттестат, айхабтар бэлигтэй, эрхим һайнаар һурадаг байһыень гэршэлжэ гимназиин директорэй үгэһэн характеристикэ... Эдэ стендүүдэй хажууда үхибүүд, ехэшье хүнүүд удаан тогтон харана.

Нэгэ залһаа нүгөөдэ худар оронобди... Партитай, социалис революциин хуби заяантай, коммунизмын илан мандахын түлөө тэмсэһэн ажалшан арадтай таһаршагүй холбоотой Ленинэй ажабайдал манай урда дэлгэ[...] руулагдана.

«Ленинэй мартагдашагү[...] сэдьхэлдээ хэтын хэтэдэ [...] жа ябахабди. Лениниһээ [...] шээ абалагдди» — гэжэ [...] эдир түмэр замшад музе[...] тэртэ бэшээ һэн.

«Бидэ, сэрэгэй морягу[...] нөөдэр Ленинэй музейе [...] ди. Эндэ вождиин ажаба[...] хай хараһан, дуулаһан ю[...] бидэнэй ухаан бодолдо м[...] шагүй нүлөө үлөөбэ. Ма[...] дай тэмсэжэ амжаһан ил[...] лые, Ленинэй тэмсэһэн б[...] рэгые һэргэгээр сахин яб[...] — гэһэн баһа нэгэ бэшэл[...]

Александровска саа[...], лиин хаяанүүдые зүбшан, [...] дууһашагүй гол мүрэн [...] ходолоо аали намдуутаа[...] баясхалантайгаар Мавзоле[...] дабшадаг. Арад зоной И[...] залиршагүй, халуун дура[...] һые 45 жэл соо хараһан [...] унинэй липэ модод гэрша[...]

Хэдэн зуун, мянган жэ[...] гэрөөшье һаа, шэнэ үеын [...] Улаан Талмайда мүнөөдэр[...] ерэжэ, Лениндэ, нүхэртөө, [...] даа, хүн түрэлтэнэй [...] ёһолдог байхал.

В. КНЯЗ[...]
В. ЧАНТУР[...]
ТАС[...] корреспондент[...]

ТҮРЭЛ ОРОН ДОТОРНАЙ

КРАСНОЯРСКА ГЭС

Орон соохи эгээл томо ГЭС-үүдэй нэгэн болохо Красноярска ГЭС-эй барилга түлэг дундаа ябажа байна.

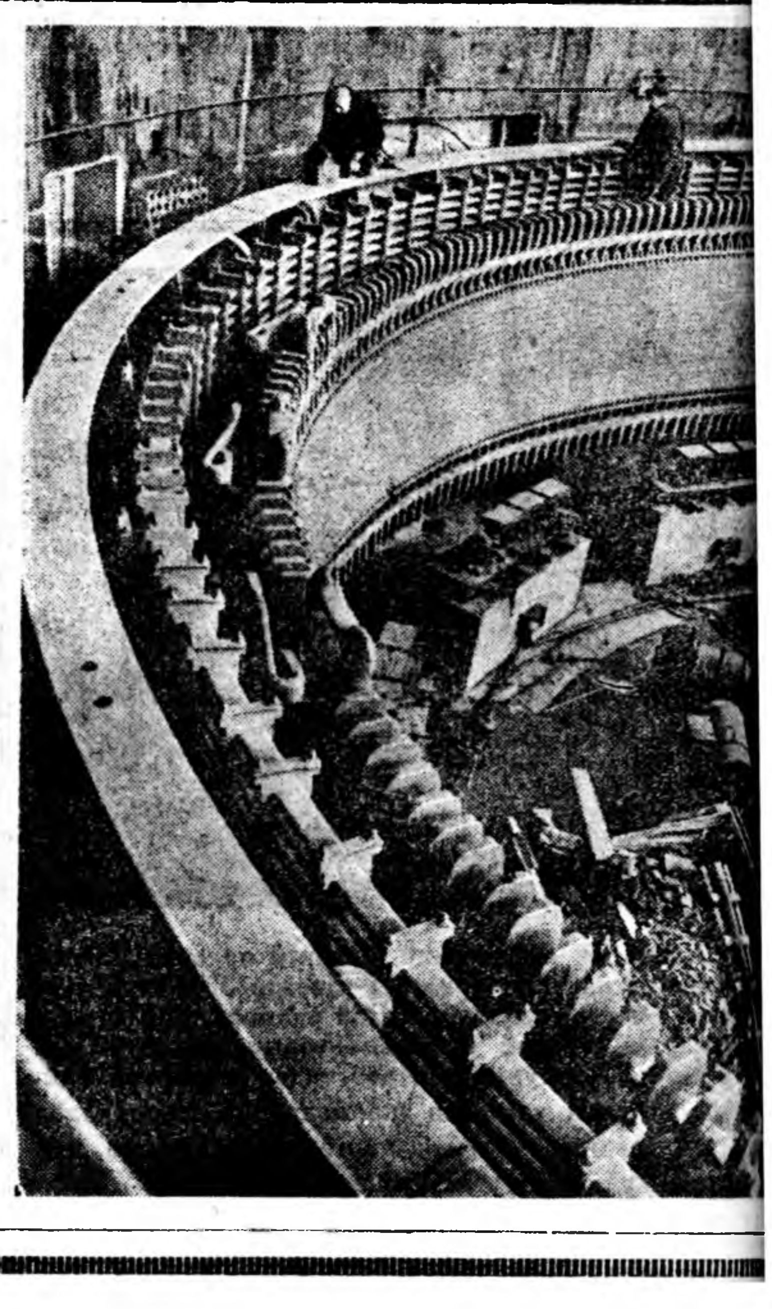
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Красноярска ГЭС-эй наймадахи агрегадай статорые хабсаргалга.

АПН-эй фото

Машинын мөөр гаргадаг Кировскэ заводто промышленна эстетикэ сахиха гурим табигданхай. Мэргэжэлтэдэй дурадхаһанай ёһоор, хүдэлдэг газарайнь хана униянууд, машина, станогуудынь шэрдэгдэнхэй. Заводой хашаа соо ямар сэбэр гээшэб! Нажар сагай үеэр һалбарһан сэсэгүүд хүнэй нюдэ баясуулна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заводой хабсаргалгын цехэй хүдэлмэришэдэй амардаг зал.

ТАСС-ай фото.

ГУРБАН ҮЕТЭНЭЙ УУЛЗАЛГА

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлэдхэлтэй дашарамдуулан Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикын соёлой байшанда һонирхолтой уулзалга болобо. Энэ уулзалгада 20-ёод, 30-аад, 60-аад онуудай коммунистнар, комсомолшууд суглараһан байна. Тэдэнэй дунда Буряад оронд Совет засаг тогтоохын түлөө тэмсэгшэд, граждан дайнда эдэбхитэйгээр хабаадагшад, мүн Нестер Александрович Каландаришвилиин отрядта ябалсажа, сагаан гвардеецүүдтэй, харин интервентнүүдтэй дайлалдаһан нүхэд олон байба.

Энэ уулзалга Сибириин партизануудай элитэ хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн Н. А. Каландаришвилиин дурасхаалда зорюулагдаба. Нестор Александровичай отрядта дайлалдаһан, дайшалхы Улаан тугай хоёр орденоор шагнагдаһан Глеб Иванович Хайдуков нэн түрүүн үгэ абажа, нүхэр Каландаришвилиин дайшалхы зам, баатаршалга тухай хөөрэжэ үгэбэ. Тэрэшэлэн Каландаришвилиин басаган Нина Нестеровна, аша басаган Анна Елисеевна Каландаришвили гэгшэд эсэгэ тухайгаа, нагса баабай тухайгаа хөөрэһэн байнад. «Сибириин домогто партизан» гэжэ номой автор Владимир Ефимович Кожевин ном соохи материалнуудые суглуулһан тухайгаа суглараагшадта тодорхойгоор хөөрэжэ үгэбэ.

Уулзалгын түгэсхэлдэ Нина Нестеровнагай асарһан, Грузиин киностудиин буулгаһан «Сибирский дед» гэжэ фильм харуулагдаба.

Д. КОЛМАКОВ.

ЗОНОЙ ЭРИЛТЭДЭ—ҮРГЭН ХАРГЫ

...нойнгоо материальна болон ...рэлэйнь эрилтые хангахын ...н түрэмнай үдэр бүхэндэ ...хэ анхарал оролдол...а байдаг. Хүн зоной ажа...нь эрилтэ хангалгын эмхи ...удта хүдэлдэг хүдэлмэрилэг...арилгашадай салингынь нэ... Республикымнай промыш...онхи предприятинууд эко...а шэнэ гуримда орожо . Экономическа урмашуул...ahoo хүдэлмэришэд болон ...гшадта үнгэрһэн жэлэй хү...нь дүнгөөр ехэхэн мүнгэн

...гэдэ хэмжээ ябуулганууд ...ой материальна талаараа ...аhуулгада нүлөө үзүүлһэн, ..., эдеэ хоол худалдан абал...а нэмэри боложо, худалдаа ...й хурдан ябасада түлхисэ ...үгөө.

...овска областиин худалдаа ...ай хүдэлмэрилэгшэдэй уряае ..., манай республикын ху... наймаанай хүдэлмэрилэг... И. Ленинэй түрэһөөр 100 ...үүхэтэ ойн хүндэлэлдэ дэл...оциалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоод, улам урагшатайгаар хүдэлжэ байнхай.

Республикымнай худалдаа наймаанай болон ниитын эдеэ хоол бэлдэлгын предприятинууд үнгэрэгшэ жэлэйнгээ эд бараанай эрьесын түсэб 6 хоногоор уридшалан дүүргээ гэхэ гү, али түсэбһөө гадуур 8 миллион түхэригэй эд бараа арад зондоо худалдаа. Энэ жэлдэшье социалис уялга дүүргэхэ талаар ябуулагдажа байһан хүдэлмэри эршээ багахашье һуладханагүй. Жэшээлхэдэ, энэ жэлэй түрүүшын 4 һара соо эд бараа, эдеэ хоол худалдагдаха түсэб 101,1 процент дүүргэгдээ. Энэ үе соо хүн зондо 1927 мянган түхэригэй эд бараан худалдагдаа.

Эд бараа, эдеэ хоол худалдалгаар илангаяа һайн хүдэлһэн предприятинуудые доро нэрлэн дурсахада болоно. Улаан-Үдын столовонуудай трест, түмэр замай ресторан, горпромторг, Хяагтын худалдаа наймаанай конторо, Ципиканай продснаб, уһан замайхидай, геологуудай ОРС—эдэ предприятинууд абаһан социалис уялгаяа дүүргэжэ шадаа. Кооперативна наймаанай хүдэлмэрилэгшэд мүнөө жэл яһала һайнаар хүдэлнэ гэжэ тэмдэглэмээр.

Худалдаа наймаанай материальнотехническэ баазые үргэдхэжэ, ажалшадые һайнаар хангалгые саашадань хүгжөөхэ нангин уялга наймаанай хүдэлмэрилэгшэд абаа. Байгша оной турша соо 258 хүнэй хүдэлхэ һууритай 70 магазин, 2224 хүнэй һууха һууритай ниитын эдеэ хоолой 24 предприяти, 545 тонно багтаамжатай 6 холодильник, 1150 тонно багтаамжатай огородой эдеэ хадагалалгын 5 байра болон эд бараа хадагалдаг олон тоото складууд баригдахаар түсэблэгдэнхэй.

Эдэ уялгануудаа дүүргэлтэ болгон, һүүлэй дүрбэ һарын турша соо республикымнай худалдаа наймаанай эмхи зургаануудта 9 магазин, эдеэ хоол бэлэдхэлгын 9 предприяти, 25 тонно багтаамжатай нэгэ холодильник ашаглалгада үгтэнхэй.

Мүнөө хүдэлжэ байһан 73 магазин һэльбэн заһагдажа, шэнэ үеын эрилтэдэ таарамаар шэмэглэгдэхэ. Магазин болон столовонуудта ороһон ажалшадай эрилтые алишье талаарнь гүйсэд һайн хангаха гээшэ худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй нангин уялга болоно.

Эгээл тиимэһээ магазин соо орохо до ариг сэбэр, аятай зохид байха ёһотой.

Республикымнай город болон тосхон һууринуудта 5 магазин бии болгогдоһон, 6 магазинда наймаанай хүдэлмэриин шэнэ арга ёho хэрэглэгдэнэ. 7 магазинда сагһаа урид захил хэгдэжэ, худалдан абаһан юумэнь гэртэнь абаашажа үгтэдэг. 129 выставкэ, худалдан абагшадай конференцинүүд үнгэрэгдэһэн байха юм.

Республикымнай худалдаа наймаанай предприятинууд гурбадахи жэлээ ажалай шэнэ гуримаар хүдэлжэ байнхай. Энэнь һайн үрэ дүн үгөө. Шэнэ гурим ёһондо ороод хүдэлжэ байһан предприятинууд үнэхөөр ехэ амжалта туйлана. Худалдаа наймаанай эрьесын түсэб үлүүлэн дүүргэгдэнэ бшуу.

Эрдэм ухаанай ёһоор ажал эмхидхэхэ түрүүшын алхам хэгдэжэ байна. 300 хүдэлмэрилэгшэд мүнөө НОТ-ой эдэбхитэд болонхой.

1969 оной 4 һарын дүн гаргахада, худалдаа наймаанай болон ниитын эдеэ хоолой предприятинуудай хүдэлмэридэ элирһэн ехэхэн дутуу дунданууд тухай хэлэнгүй гаража болохогүй.

Нэн түрүүн эд бараанай эрьесые дүүргэдэггүй предприяти болон эмхи зургаанууд үшөөл байһаар гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

Склад болон баазануудта хадагалагдажа байһан нилээд ехэ эд бараан саг соогоо наймаалагдангүй үлэшэнэ. Заримдаа магазин, столовонуудай хүдэлмэрилэгшэдэй гэмээр саахар, маргарин, макарон, будаа болон бэшэшье эдеэ хоолой зүйлнүүд наймаанда үгы байдаг. Һүн, хилээмэн гэхэ мэтэ эдеэ хоол мүн лэ таһалдана. Зарим предприяти, магазин, столовонууд барилгын түсэб саг соонь дүүргэнэгүй.

Республикын худалдаа наймаанай эмхинүүдтэ байһан дутуу дунданууды усадхахын тула хэмжээнүүд абтажа байна.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн гүйсэхэеэ байһантай дашарамдуулан, манай худалдаа наймаанай эмхинүүд урдаа табиһан зорилгонуудаа үндэр дээдэ хэмжээндэ бэелүүлхын тула шармайн оролдожо байна.

Ажаһуудалай эрилтын бүри дээшэлхэ тума эрхим шанартай эдеэ хоолой зүйлнүүд улам ехээр хэрэгтэй болоно ха юм.

Гүрэн түрэмнай арадай хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгые улам үргэдүүлхэ тухай хэмжээнүүдые ходо абажа байдаг. Манай республика соошье энэ талаар ехэхэн хүдэлмэри хэгдэжэ байнхай.

Нютагай промышленностиин предприятинуудhaa гадна, авиазавод, ЛВРЗ, «Электромашина», шэлэй, суднa бүтээлгын заводууд энэ хэрэгтэ онсо хабаадуулагдаха юм.

Арад зониие хангаха зүйлнүүдые элбэг дэлбэг болгохын тула манай худалдаа наймаанай эмхинүүд ороной бусад областьнуудһаа эд бараа асарха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулна. Энэ жэлэй 4 һарын турша соо 3 миллион түхэригэй эд бараан худалдагдан абтаа.

Худалдаа наймаанай болон ниитын эдеэ хоолой хүдэлмэрилэгшэдэй ажалшадые алишье талаарнь хангаха хэрэгтэ байһан дутуу дунданууды усадхаха хэрэгтэ бүхы хүсэ шададалаа элсүүлхэ байһаниинь дамжаггүй.

М. ХАБАЛОВ,
Буряадай АССР-эй худалдаа наймаанай министр.

БАЙРЫН ГЭРНҮҮДЭЙ ДЭРГЭДЭ

Улаан-Үдын байрын гэрнүүдэй зургаадахи управлениин партийна бюро энэ жэлэй апрель һарада зарлагдажа, хүн зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха, зунай үедэ үхибүүдэй амаралтые зүбөөр эмхидхэхэ тухай хэлсээ һэн.

Тиимэһээ гэр бүхэнэй хажууда һөөг бургааhа һуулгаха, сэсэгүүдые тариха гэжэ шиидхээ. Энэ хэрэгтэ үхибүүд хабаадалсажа, тэдэнээ саг болзортонь уһалдаг болобо.

Үхибүүдэй наадаха сарайнууд, һандали, столнууд болон агитациин найман талмай заһагдаһан, гоёор шэрдэгдэһэн байна. Агитациин талмайда хүнүүд олоор сугларжа, «Үхибүүдые хамгаалха уласхоорондын үдэр» тухай хоёр лекци һонирхон шагнаһан юм. Бабушкинай гудамжадахи 22-дохи, Терешковагай гудамжадахи 14-дэхи гэрэйхидые суглуулжа, нүхэр Быкова Федотова хоёр хөөрэлдөөнүүдые үнгэргөө.

Мүн уласхоорондын байдалаар зургаан лекци уншагдаа. Лекцинүүдэй һүүлээр һургуулиин үхибүүд концерт табижа, хүн зониие баясуулаа. Энээнэйнь түлөө хоридохи, хорин юһэдэхи, гушан табадахи һургуулиинхидта баяр баясхалан хүргөө.

Зуун табин үхибүүд «Альбатрос» онгосодо һуужа, Сэлэнгээр тамарһан байна.

М. ДРЯХЛОВ.

...УБИ ТАЛЫН ҺАЙНДЭР

...Манай аймаг 65 мянган ...н километртэ нэмжынэ. ...мнай газар дайда дээрэ ...Бельги багтаха жэшээтэй. ...ган хүн зонтойбди. Худөө ...н 17 нэгэдэл, һангай ...ахыда 2.600 мянган тол...л бии. Тэдэнэй хахадһаа ...нь — хони, ямаад.

...н тухайда Г. Очирбат, ...й Арадай Ехэ Хуралай де...хөөрөө һэн. Оронойнь тэг ...ршологи Арвайхээрэй аймагаас (областёор) 1200 километ...ишалга тэрээнтэй хамта хээ

...иин 22-то Монголой Арадай ...урлай, нютагай засагай ...инуудай һунгалта болоо. ...й урда тээхэнэ депутадта ...дадууд һунгагшадтаяа уул...байна. Г. Очирбатшье уул...хэжэ ябаһан байба. Аймаа..., али сомоной центр, мал ...й бригада гү, али һаалиин ...э хүрэхэдөө — хаанашье ...аа — республикын ажалшадай ехэ баяртай, омогорхолтой байхые хараа һэмди.

Утын аян замда ябахадаа хонохо үнжэхын гү, али ажалшадтай хөөрэлдэхын тула хэды дахин тогтоһоноо тоолоогүйб. Айл бүхэндэ хүндэтэ айлшад мэтээр угтагдаабди. Монгол ороной зон тиимэ хүндэшэ заншалтай. Һанал бодол тухайгаа, ажал ба түсэбүүд тухайдаа улад зон ханамжатайгаар хөөрэдэг байба.

Хонишон Ридна, тэрэнэй һамган Ира маниие мүн лэ хани халуунаар угтаа. Эдэнэр 700 толгой хони, тэрэ тоодо 550 эхэ хони даанхай. Хурьгадые абаха түсэбөө мүнөө жэл 100 процент дүүргээ. Теэд процент бүхэн шэн зоригто ажалаар туйлагдаһан байха: хурьгадай хойноһоо тон нарин харууһан хэрэгтэй ха юм. Мүнөө жэлдэ богонихон болзор соо 550 хурьган абтаа.

Гэрэй эзэн эхэнэр сагаан эдеэгээр маниие үнэн зүрхэнһөө хүндэлбэ. Шэрээ дээрэ хурууд (бяслаг), үрмэ, шэхэр гэхэ мэтэ табяатай. Мяхаар хүндэлбэгүй: мал үүсэлхэ саг ерээдүй гэлсэнэ.

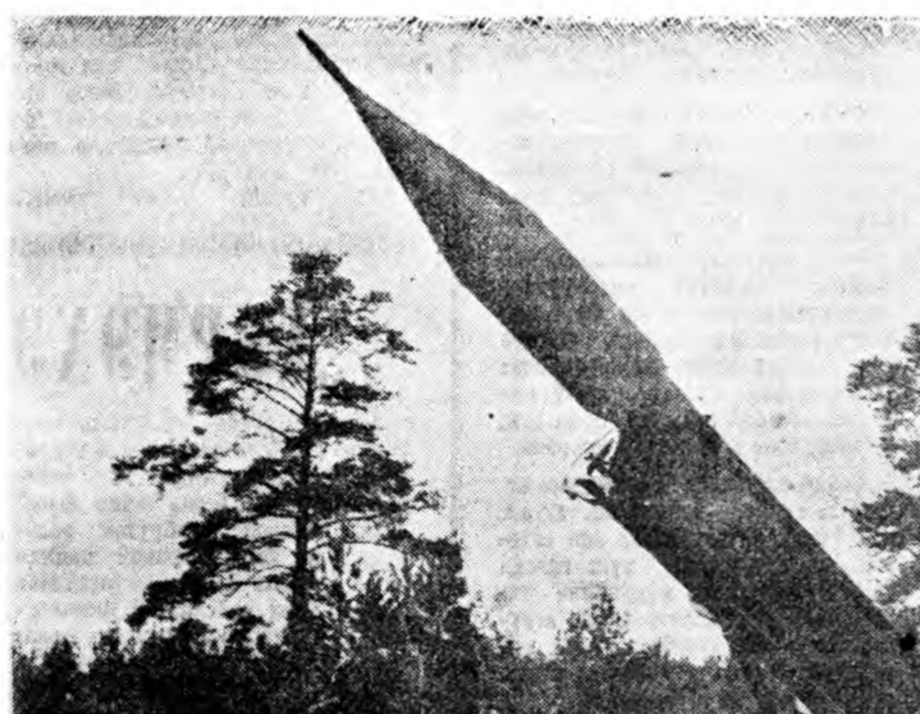
Аяга сүсэгы ууһанай һүүлээр замбуулин дэлхэй дээрэхи элдэб һонин тухай хөөрэлдэжэ оробобди. Губи талын энэ һэеы гэр соошье Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай Московско зүблөөнэй хүдэлмэриие анхаралтайгаар адаглажа байһан. Л. И. Брежневэй, Ю. Цеденбалай хэлэһэн үгэнүүдые радиогоор дамжуулхадань, эндэхи зон бултадаа шагнаһан байба.

Монголой харгыда таараһан совет «УАЗ» машина ульгам дорюунаар дабшан, шэргэһэн гол мүрэнүүдэй һабые, элһэн добонуудые гаталан гаража, үндэр үндэр хада уулануд өөдэшье үгсэн дабхина, годир бэдир харгынуудые дахан, һэрюун дуулим гол нютагуудта хүргэнэ. Шэрүүн шэнжэтэй энэ нютагшье сэсэглэн ногоороо. Атар тарган адуун һүрэгүүд хаана яанагүй бэлшэнэ. Хадын ташалангуудаар хонин һүрэгүүд миралзажа, сайран сайран харагдана.

Энэ харагдагша һэеы гэрнүүдһээ бүридэһэн тосхондо «Улаан туг» гэжэ хүдөө ажахын хамтаралай һаалнин фермэ оршоно. Тэрэниие даагша Махвал гэгшэтэй танилсабабди. Тэндэхи 360 үнеэе 23 хүн даадаг. Сезон соогоо — июньһээ октябрь хүрэтэр — тус фермэ гүрэндөө зургаан тонно тоһо тушаадаг. Үшөө 100 килограмм үдхэн сүсэгы үдэр бүри тушаана. Махвалай һамган — Чимидхүү эндэ мүн лэ һаалишанаар ажаллана. Тэрэнь аймагай арадай түлөөлэгшэдэй хуралай депутат, МНРН-гэй гэшүүн. Чимидхүү монгол 20 үнеэ хаража байгаад, жэл соо 400—450 литр һү тус бүриһөөнь һаадаг.

Г. ХАРЧЕНКО,
АПН-эй тусхай корр.

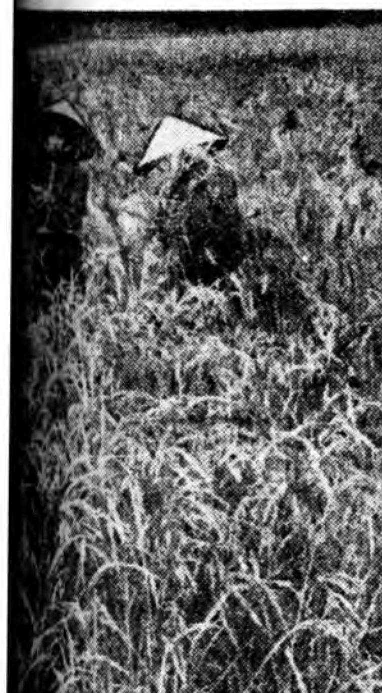
Улаан-Баатар. (Телефоноор абтаба).

Манай ороной Зэбсэгтэ Хүсэнүүд ямаршье дайсанда хатуу шанга харюу үгэхөөр хэзээдэ бэлэн. Эхэ оронойнай хилэ дээгүүр совет сэрэгүүд жагсажа, арад зонойнгоо амгалан тайбаниие, үрэ ехэтэй ажалыень үдэр, һүнигүй хёрхоор сахина.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н-кэ частиин сэрэгшэд һургуули хэжэ байна.
ТАСС-ай фото.

БААТАРЛИГ ВЬЕТНАМДА

...ьетнамай Демократическа ...публика. Хоабинь провин...н хадын районуудта барай...й хуряалга түлэг дундаа ... байна.

...ураг дээрэ: «Кий-Хао» коо...ативай таряашад поли дээ...

ТАСС-ай фото.

...ной олохон городуудта ... замай хүдэлмэришэд ... алба хаагшадай заба...о болобо. Электровоз бо... тепловозуудай машини... туһалагшын тушаалые ...лха гэһэн тогтоолые тэ... буруушаана.

...РАГ ДЭЭРЭ: түмэр замай ...мэришэд забастовкодо ...дана.

АПН-эй фото.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Хамагые илагша һургаал

САНТЬЯГО. (ТАСС). Ленин багшын хамагые илагша асари хүсэтэ һургаал Чилидэ хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй дэлгэрхэ хэрэгтэ угаа ехэ нүлөө үзүүлһэн байна гэжэ Чилиин компартиин Политическэ комиссиин гэшүүн Виктор Диас хэлэбэ. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе һайндэрлэхэеэ байһантай дашарамдуулан иигэжэ мэдүүлээ. Манай парти ленинизмын нүлөөн доро мүндэлһэн байгаа гэжэ ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө тэрэ хэлээ. Зүүнэй ба баруунай оппортунизмда эсэргүү тэмсэл соогуур манай парти бэхижэһэн байна. Мүн Ленинэй сурталда үнэн байлга партиин зэргэ үргэдхэхэ ба нягтаруулха хэрэгтэ туһа хүргөө.

Ленинизмын туг доро жагсаһан бидэнэр империализмын зонхилолгые үгы хэхын түлөө тэмсэнэбди. Чилиин хүдэлмэришэн анги, арад зон бүхыдөө тэмсэл ябуулха олон ондоо аргануудые хэрэглээд байхадаа, өөһэдынгөө уг зорилгодо хүрэхэ юм гэжэ сохом найданабди гээд тэрэ дүүргэбэ.

МНР-тэ МЕДИЦИНСКЭ КАДРНУУДЫЕ ОЛООР БЭЛДЭНЭ

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Монголой арадай правительство орон дотороо элүүрые хамгаалгын хэрэг хүгжөөхэ, дээдэ мэргэжэлтэй кадрнуудые һурган бэлдэхэ асуудалда анхарал хандуулна. Улаан-Баатарай медицинскэ институт дүүргэһэн 200 гаран хүн партидаа, арад зондоо үнэн сэхээр алба хэжэ, саашадаа медициные нарижуулан һайжаруулха хэрэгтэ аһан шадалаараа туһалхабди гэжэ баяр ёһололой оршон байдалда шахаан тангаригаа үгэһэн байна.

Энэ жэлдэ тус орон дотор мединститут, техникумүүдые дүүргэһэн 400 шахуу медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд нэмэбэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Монгол орондо врачнуудай тоо нилээд олошорһон байна. 1961 ондо нээгдэһэн медицинскэ институтда мүнөө 1200 гаран студентнүүд һуража байнхай. Тус институт жэл бүри дээдэ мэргэжэлтэй 200 гаран врачнуудые һургажа гаргана. Мүн орон доторхи медицинскэ дунда һургуулинууд жэл бүри 300 гаран сестра ба бусад медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдые һурган гаргана.

Советскэ Союз, бусад социалис оронууд Монгол орондо дээдэ мэргэжэлтэй эмшэдые һурган бэлдэхэ хэрэгтэ нилээд ехэ туһаламжа үзүүлнэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ 100 гаран монгол врачнууд Советскэ Союзда, мүн бусад социалис оронуудта ошожо, эндэхи медицинскэ һургуулинуудта дүршэл мэргэжэлээ дээшэлүүлжэ байна.

Пентагоной хэрэглэмжэдэ олон миллиард доллар һомолбо

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хэрэг эрхилхэ сенадай комисси Пентагондо хэрэгтэй сэрэгэй зэбсэг хэрэгсэл худалдан абахын, мүн 1970 ондо сэрэгэй шэнжэлгэ хэхын тула 20 миллиард 59 миллион доллар мүнгэ һомолхые һайшааба гээд соносхоо.

Комиссиин мэдүүлһэнэй ёһоор, самолёдуудые худалдан абахын тула 6,7 миллиард доллар, ракетэ — 3,3 миллиард, сэрэгэй корабльнуудые худалдан абахын тула 2,6 миллиард доллар һомологдохо болоно.

Компартиин зэргэ улам үргэдэнэ

САНТЬЯГО. (ТАСС). Чилиин Коммунис партиин зэргэ улам үргэдэжэ байнхай. Гэшүүдэйнгээ тоое нилээд олошоруулха гэжэ партиин табиһан зорилго урагшатай һайнаар бэелүүлэгдэнэ. Компартиин ЦК-гай теоретическэ орган «Принсипиос» гэжэ журналай бэшэһэнэй ёһоор, һүүлэй гурбан жэл хахад соо коммунистнуудайнь тоо 83 процентээр нэмэһэн байха юм.

Тон түрүүн хүдэлмэришэн ангиин, мүн таряашадай, интеллигенциин, студент залуушуулай түлөөлэгшэд партиин зэргэдэ ороно.

Израилиин эзэрхэг түримхэйшүүлэй аашые буруушаана

НЬЮ-ЙОРК. ТАСС-ай корреспондент **Э. Баснаков** иигэжэ дамжуулна.

ООН-ой Аюулгүйн Совет Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал тухай асуудалаар июлиин 3-най үдэшэлэн резолюци баталан абаа. Тиихэдээ Иерусалимай араб хубида зонхилолгоёо бүхэлхэ гэһэн Израилиин хуули буса аашануудые эрид шууд буруушаагаа.

Пакистан, Сенегал, Замби гэдэг гүрэнүүдэй бэлдэһэн резолюци Иерусалимай гурим байдалые хубилгаха гэһэн Израилиин эзэмдэлгын засагаархинай аашануудые хуули буса хэмжээнүүд гэжэ сэгнээд, энээнһээ хойшо иимэрхүү ааша дахинаа дабтахагүйень уряалба.

Совет дээрэ болоһон хөөрэлдөөн, мүн дуугаа үгэлгын дүнгүүд хадаа уласхоорондын байдалай талаар Тель-Авивай морально-политическэ гансаардалгада орожо байһые эли тодоор гэршэлэн харуулаа.

Мүнөө Иерусалимда Израилиин гаргажа байһан хуули буса аашануудые энэ дары болюулха, эзэмдэгдэһэн араб газар нютагуудһаа, тэрэ тоодо Иерусалимай араб хубиһаа Израиль сэрэгүүдээ гаргажа абаашаха ёһотой гэжэ Советскэ Союз тоолодог байһан, тоолоһооршье байна гэжэ СССР-эй түлөөлэгшэ А. В. Захаров дуугаа үгэлгын һүүлээр үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ. Мүнөө Иерусалимда, Дүтын Зүүн зүгтэ тохёолдоһон байдал хадаа араб гүрэнүүдтэ эсэргүү Израилиин эзэрхэг түримхэй добтолгын хойшолонгуудые шадаал һаа түргэнөөр усадхаха, Аюулгүйн Соведэй 1967 оной ноябриин 22-ой резолюциие бэелүүлһэнэй үндэһөөр арсалдаата асуудалые шиидхэхэ эрилтэ табина гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

Дайшалхы ябуулгануудай дүн

КАИР. (ТАСС). Араб партизанууд июнь һарын турша соо 234 дайшалхы ябуулга хээд байхадаа, Израилиин 150 элдэб янзын автомобильнуудые үгы хэһэн, 57 пулемёдой нуута, 20 гаран хүүргэ болон түмэр замай участогуудые һандаргаһан, мүн 60 гаран казарма, ажаглалтын постнуудые үй бута сохиһон, Израилиин нэгэ самолёт буудажа унагааһан байгаа. Энээн тухай Палестинын нэгэдэмэл командованиин коммюнике соо хэлэгдэнэ.

Тиихэдээ араб патриодууд Хайфа, Тель-Авив городуудта хоёр дахин хүсэтэ ехэ тэһэрэлгэ эмхидхэһэн, Израилиин булимтаран абаһан газар нютагуудта эзэмдэлгын сэрэгүүдэй дабшаха замуудта горитой ехэ гэмтэл ушаруулаа гэжэ тус коммюнике соо тэмдэглэһэн байна.

Дипломадууд ба гэмтэ ябадалтад

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Вашингтондо байдаг гадаадын элшэн сайдуудай аюулгүй амгалан байлгын асуудал шэнжэлэн үзөөд, тэдэниие хамгаалхын тулада хэмжээ абахэ тусхай даалгабари США-гай ниислэл хотын полициин управлениин начальнигта үгтөө. Энээн тухай США-гай гүрэнэй департаментын түлөөлэгшэ Макклоски пресс-конференци дээрэ мэдээсэһэн байна. Һүүлэй жэлнүүдтэ гэмтэ ябадалнуудай улам олошорһон дээрэһээ хари гүрэнүүдэй дипломадуудай хорлогдоһон ушаршье бии гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Ехэ театрай артистнууд Англи ошоод байна

ЛОНДОН. (ТАСС). ССР Союзай Гүрэнэй академическэ Ехэ театрай баледэй артистнууд Англиин ниислэл хотодо июлиин 3-да ошоод, эндэ бүхэли һара соо наада гаргахаяа байна. Совет артистнуудай наада харахаяа хүн зон мүнөөнһөө эхилжэ билетүүдые бултыень шахуу худалдан абанхай. Ковент Гарден гэжэ хаанай оперно театрай байшан соо болоһон пресс-конференци дээрэ Ехэ театрай директор М. И. Чулаки үгэ хэлэхэдээ, Лондондо ерэһэн совет артистнууд «Хүн шубуута нуур», «Щелкунчик», «Жизель», «Спартак» гэхэ мэтын баледүүдые харуулхань гэжэ мэдээсэбэ.

Энэнь Британиин аралнууд дээрэ Ехэ театрай артистнуудай гурбадахяа ошолго болоно.

Хүнүүдые дахяад барижа тушаана

АФИНА. (ТАСС). Сэрэгэй ёһо гуримда дурагүйшүүл гээшэт гээд, Грециин гурбан томо адвокат болон прокурорые июлиин 3-да түрмэдэ хааһан байна. Греци доторoo, бүри холо саагууршье үргэн олондо мэдээжэ болоһон адвокадууд Георгиос Мангакис, Кьангелос Яннопулос гэгшэд тэдэнэй дунда бии. Мүнөөнэй ёһо гуримда эсэргүү нюуса эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд болон гэшүүдые сүүдлэһэн сэрэгэй трибуналай сүүд дээрэ тэдэнэр тэдэниие нэгэнтэ бэшэ үмөөрһэн байгаа.

Сүүдэй бүлэг ноёд түшэмэдые ажалһаань гаргажа хаяха тухай Пападопулосай правительствын шиидхэбэриие буруу гэжэ июниин 24-дэ гүрэнэй соведэй заседани дээрэ хэлэһэнэйнь түлөө Мангакисые гэмнэһэн байха юм. Страсбургда болохо Европын соведэй подкомиссиин заседани дээрэ Грециин сэрэгэйхидые гэмнэхэ гэршэ болохо һанаатай байһанайнь түлөө эндэхиин засагаархин тэрээндэ дурагүйтэһэн байгаа бшуу. Хилын саана гараха паспорт үгэхэһөө засагаархинай арсаһан дээрэһээ Мангакис хари гүрэндэ ошожо шадаагүй байшоо.

ХЭҺЭЭЛТЭҺЭЭ ГАРАХА ЗОРИЛГОТОЙ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Сенатор Роберт Кеннедиие алаһан Сирхан Сирхан гэгшэ саазалагдангүй үлэхэ зорилгоор адвокадуудаа һэлгэбэ. Дж. Шиблей, Л. Маккисак, А. Джабара гэгшэд Сирханай шэнэ хамгаалагшад болоо.

Өөрынгөө хэрэгые унжагайруулжа, хэһээлтэһээ мултарха зорилгоор Сирхан иимэ шэнэ һэлгэ гаргаба. Америкын хуулиин ёһоор, сүүдэй шиидхэбэри дахинаа хаража үзэхые гүйһан хүн адвокадуудаа һэлгэхэ эрхэтэй юм. Харин тэдэнэр «хэрэгтэйнь һайнаар, нарийнаар танилсахын» тула дахинаа хаража үзэхэ болзор һунаажа болохо.

Иимэ мэхэ гохо гаргажа байһыень уридшалан мэдэһэн Америкын хэблэл сүүдэй шиидхэбэриин хүсэндөө хүргэгдэтэрнь олон жэл үнгэржэ магад гэжэ тухайлна.

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШАГТЫ:

- *Арадай түүхэ харуулһан...*
- **Габьяата хүн тухай.**
- Шог ёгто мүрнүүд, уран шүлэг.

Амаралтын үдэрэй хуудаһан

АРАДАЙ МУЗЕЙНҮҮД

Республика дотор олониитын үүсхэлээр байгуулагдаһан арадай музейнүүд хүн зоной дунда жэлһээ жэлдэ эрдэм-гэгээрэлэй хүдэлмэри улам үргэнөөр ябуулна. Теэдшье 4—5 жэлэй саада тээ иимэ музейнүүд тухай хэн мэдэхэ байгааб даа. Гансахан лэ Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой тиимэ музей суурхадаг бэшэ һэн гү.

Тэрэ гэһээр ехэхэн хубилалта болоо. Арадай музейнүүд олошороо. Тэдэнэй тоо мүнөө үедэ аяар 15 болонхой. Ажал хүдэлмэринь тушаалта хүдэлмэрилэгшэдэй бэшэ, харин олониитын хүсөөр ябуулагдана. Хизаар ороной түүхэ болон этнографи шэнжэлхэ талаар нилээд олон һонирхолтой багажа зэбсэг, хубсаһа хунар, гэр доторой хэрэгсэл гэхэ мэтэнүүд суглуулагдана.

Гэбэшье дурсагдаһан музейнүүд булта адли һайнаар хүдэлнэгүй. Зариманиинь һаянай эмхидхэгдээд байнхай, хэрэгсэл тухеэрэлгэнүүдээр үшөөл дутамаг. Тиибэ ябабашье олониитын үүсхэлээр иимэ музейнүүдэй тогтогдоһониинь ехэ һайшаалтай ушар болоно. Энээниие республикын арадай олохон музейнүүдэй дүй дүршэл гэршэлэн харуулна. Тэдэнэй тоодо Бэшүүрэй, Зэдын районно арадай музейнүүдые болон Улаан-Үдын локомотивна деногой дэргэдэхи музейе дурдан магтамаар.

Яруунын аймагай «Коммунизм» колхозой дэргэдэхи Үльдэргын арадай музей бүриншье һайнаар хүдэлнэ. Тэрэ хадаа 1968 оной эсэс багта эмхидхэгдээ һэн. Жэлэйнь дүнгүүдые бүридхэжэ үзэхэдэ, жэл тойроной богонихон хугасаа дотор эндэ 1500 тухай хүн орожо гараһан байна. Хүдөө нютагай байдалаар энэнь яһала муу бэшэ дүн.

Тус музейн иимэ амжалта югээр тодорхойлогдоноб гэхэдэ, тэрэниие пенсионер Жамбал Доржиевич Сампилон ехэ эдэбхитэй шударгыгаар байгуулхаһаа гадна, һүүлэрнь ехэ эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулһан. Тэрэнэй үүсхэлээр олохон гүүртэ, отара, фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй, хүдөөгэй механизаторнууд болон Үльдэргын дунда һургуулиин багшанар, һурагшадай музей орожо хараха тушаа тусхай график табигдаһан, тэрэнь нягта наринаар бэелүүлэгдэжэ эхилһэн байна. Мүн графигһаашье гадуур тэндэ ороһон зон олон. Аймагай бусад һуурин тосхонойхид сүлөөтэй сагтаа иишэ ерэдэг. Гадна музей дотор табигдаһан зүйлнүүдые хэрэглэжэ, эндэ партиин райкомойхид пропагандистнуудай болон партийна эхин организацинуудай секретарьнарай семинарнуудые үнгэргэдэг.

Нүхэр Сампилон урда тээнь музейдэ хүдэлһэн бэшэ. Тиигэбэшье экскурсоводой үүргые шадамар бэрхээр бэелүүлдэг, орожо ерэгшэдэй эрдэм бэлэдхэлэй хэмжээе хараадаа абалсажа, хөөрөөгөө ойлгосотой тодөор үнгэргэдэг. Үхибүүдэй орожо ерээ һаань, хуряангыханаар аад, урин налархайгаар зугаалха. Харин агитатор гү, али багшанартай уулзабал, музейн хажуу тээһээ олон зүйлнүүдые хэрэглэжэ, хөөрэдэг.

Иимэ арга хэрэглэхэдэнь, музейн ажал хүдэлмэреэр хүн зон улам ехээр һонирхоно.

Музей байгуулха тухай нүхэр Сампилоной һанаашалгые КПСС-эй Яруунын райкомой болон аймгүйсэдкомой һайшаан дэмжэһэниинь ехэхэн аша үрэтэй байгаа.

Гадна мүнөө үедэ РСФСР-эй арадай уран зураашан Цыренжап Сампилович Сампиловай түрэһэн нютаг — Тэлэмбэ тосхондо баһа нэгэ арадай музей байгуулхын тула ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдана. Нютагайнгаа суута хүнэй дурасхаал нэрые мүнхэлхын тула хүн зон иимэ үүсхэл гаргаһан юм. Энэнь мүн лэ партиин Яруунын райкомоор болон аймгүйсэдкомоор һайшаагдаа. Республикын соёлой министерствын органууд дурсагдаһан музейдэ туһалхань.

Тэрэшэлэн Бэшүүрэй болон Зэдын арадай районно музейнүүд (хүтэлбэрилэгшэдынь нүхэд Е. В. Паньков, И. И. Сухарев) муу бэшээр хүдэлнэ. Тэндэ олохон һонин юумэнүүд суглуулагдаа.

Музей бүхэнэй ажал хүдэлмэреэ эмхидхэн ябуулха онол аргань оло янзын байдаг. Гэбэшье эдэнэр бултааран лэ түрэл хизаарайнгаа түүхэ болон соёл культурые элирхэйлэн харуулха, һайн һайхан талыень хүн зонойнгоо дунда дэлгэрүүлэн нэбтэрүүлхэ гэһэн нэгэл эрмэлзэлтэй.

Сэхыень хэлэхэдэ, музейнүүдэй ажал хүдэлмэридэ үшөөл горитойхон дутуу дунданууд үзэгдэнэ. Тусхайлбал, Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой дэргэдэхи музей хэды үнинэй, баян болобошье, мүнөө үедэ энэ гэхэ мүртэй юумэ хэнэгүй. Байгаали харуулһан таһагынь һандаржа муудашанхай. Теэд колхозой партком болон правлени ямаршье туһа хүргэнэгүй.

Музей бүхэн соёл сурталай хүдэлмэриин томохон гуламта болоно. Ушар тиимэһээ тэрэниие эмхидхэн байгуулха, һайнаар түхеэрхэ, шухала ушарта туһаламжа үзүүлхэ гээшэ колхоз, совхоз, предприяти бүхэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй, партийна организацинуудай болон советскэ эмхинүүдэй арюун уялгань болоно.

К. МАЛАНОВ,
республикын хизаар ороноо шэнжэлгын музейн директор.

ЗУГААТАЙЛ ДАА, ЗУНАЙ С...

Жаргалтай даа зунай саг,—
Жараахай хахуулидажа
барижа,
Уһан дээрэ үнжэхэдэшни,
Угаа наартай зохид лэ.
Ямаршье загаһан һаа, болохо:
Ялаагана гү даа, али алгана,
Хадрин гү даа, али гутаар —
Хамаагүй барихалши золтой.
Эх даа, хазаба гэһэмни,

Эгээлэй долгиндо хүдэл...
Хахуулимни, юрэдөө, ...
Харатайханаар лэ мэхэ...
Байзалши, одоол мүнөө ...
Байзалши, шуран загаһ...
Орохол байхаш хахуули...
Одоошье тинхэдэнь жар...
Жаргалтай даа зунай с...
Жэраахайшье һаань, аги...
Уһан дээрэ үнжэхэдэш...
Угаа наартай зохид лэ...

ДҮЛЭТЭ ЖЭЛЭЙ БААТАРНУУД

НЕВСКИИН ОРДЕНТО...

Сэрэн Жапович дайнай дүүрэмсээр запаста гараһан ахалагша лейтенант, үнинэй коммунист, нютаг соогоо ниитын эдэбхитэдэй нэгэн гэжэ мэдэдэг һэм. Һаяхан энэ хүн тухай һайн мэдэхэ болооб. Юуб гэхэдэ, редакциин даалгабаряар тэрээнтэй уулзаха ёһотой байбаб.

— Сэрэн Жапович Андыковтай уулзажа үрдихэнь бэрхэ юм, —гэжэ КПСС-эй Түнхэнэй райком соо намда хэлэһэн байгаа. Тиигээд нэгэтэ үдэшэ орой, гэртэнь уулзаа һэм.

1940 онһоо хойшо партиин гэшүүн энэ нүхэр мүнөө аймагай эд хэрэглэгшэдэй кооперациин түрүүлэгшын орлогшо, аймагай военкомадай дэргэдэхи запаста байдаг офицернүүдэй комитедэй ахалагша, худалдаа наймаанай системын аймагай профсоюзай комитедэй түрүүлэгшын орлогшо, «Знание» бүлгэмэй лектор, аймпотребсоюзай партийна организациин секретарь юм.

Гол тушаалһаа гадна, ниитын эды олон даабаритай хүниие зоной дунда олохонь бэрхэ бшуу.

— Магад иигэжэ ажалай охин соо саг үргэлжэ ябагдаһан ушарһаа хаш,—гээд Сэрэн Жапович хүхюутэйгээр хөөрэнэ.

...1941 он. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайн. Коммунист бүхэнэй, эрхэтэн бүхэнэй Эхэ орондоо үнэн сэхэ байһанай агуухэ шалгалта...

Ахалагша лейтенант Андыковай ябалсаһан. Байгалай үмэнэхи 64-дэхи морин сэрэгэй полк 1941 оной үбэл фронт ошоһон эшелонһоо бууһаар Москва шадар генерал Беловой морито корпустой нэгэдэжэ, тэрэ һүниндөө дайсанай ара талада оруулагдаа һэн. Тэндэхи хото, тосхон бүхэндэ шабээлһэн фашис генерал Гудерианай танкова бүлэгүүдые гал һомоор сохилсоһоор, Мадынь, Износки, Юхнов, Воскресенск, Извольск, Слободы гэхэ мэтэ городуудые сүлөөлэлсөө бэлэй.

Нэгэтэ халуун тулалдаанай үедэ полкынгоо командир полковник Ягодиниие минын аюулһаа бэеэрээ халхалха зуураа, Сэрэн Жапович өөрөө хүндөөр шархатаа һэн. Һара хахадай туршада госпитальдо аргалуулжа гараһаар, Брестын хэрэм сүлөөлэлгэдэ хабаадалсаба. Шэб харанхы зунай нэгэ һүни Брест хотын зүүн хойгуур урдадаг голые гаталжа, дайсадые гэнтэ добтолон ороһоор, жагсаалыень һамарган, һүйд шууяа татаха гэһэн захиралта абаба. Тиин өөрынгөө снайперскэ взводые тэргүүлэн яажа тэрэ захиралтые дүүргэһэн тухайгаа хөөрэнэ:

— Трофейнэ автомашинын мөөр мулталжа, дээрэнь һуугаад голые гаталжа, дайсанай ара талада шурган ороһоор добтолоод, зада һамна сохёо һэмди.

— Тулалдаанда шалгарһан 16 снайпер нүхэдни орденуудаар шагнагдажа, тэрэ тоодо би Александр Невскиин ордендо хүртөө һэм. Эндэ фронтын командалагша Рокоссовский дулаан үгэнүүдые хэлэжэ, гарнуудыемнай бариа һэн, — гээд Сэрэн Жапович хөөрэнэ.

Саашадаа Совет Армиин сохилтын яажа бури шангарһан тухай, халуунаар хөөрэхэдэнь, энэ сэдьхэл зориг ехэтэй хүн, гансал өөрынгөө урдахи мүрхэниие хараад ябаагүй, харин ходол агууехэ Эхэ орон тухайгаа, арад зон тухайгаа бодожо тэмсэжэ, илажа ябаһаниинь элитэ болоно.

Түүхын хэсүү үеые дабажа гараха гээшэ нилээдгүй бэрхэшээлтэй хуби мүн. Тиимэһээ илалтада хүргэхэ зам гээшэ эхинһээ абаад адагтаа хүрэтэрөө гансал зориг, хүсэ ехэтэй, үнэн сэхэ хэрэгэй түлөө тэмсэгшэдэй гаталжа шадаха зам мүн гээшэл.

Энэ замые ото ябалсажа гараһан Сэрэн Жапович фронтын түрүү, галта шугам дээрэ 2 жэл 3 һара дайлалдаа. Бэшэ сагыень госпиталь фронт хоёрой хоорондо үнгэргөө.

Дайнай дүлэтэ дүрбэн жэлнүүдэй хүшэр хүндые ээм дээрээ тэгшэ абалсажа, Берлин, Гамбург хото хүрэлсэжэ. Илалтын үдэрые угталсаа бэлэй.

Үбсүүень шэмэглэһэн орден, медальнуудай дунда Александр Невскиин хоёр орден толорно.

Мүнөөшье хараха янзада Сэрэн Жапович Андыков сарюун хүхюун шэгээрээ олон нүхэдэйнгөө урма, баярые дэмжэһээр, үргэһөөр лэ ябана.

Ш. БАЙМИНОВ.
Түнхэнэй аймаг.

„ХЭРМЭХЭН" ТУХАЙ ХЭДЭН ҮГЭ

Улаан-Үдымнай Илалтын проспектһээ зүүлжээ Фрунзын нэрэмжэтэ үйлсэдэ «Хэрмэхэн» («Белочка») гэһэн хотын табин долоодохи номерой үхибүүдэй яслисаад бии юм. Үглөөнэй найман сагай гү, али үдэшын зургаанаар янза бүриин хубсаһатай бишыхан үхибүүд эхэ, эсэгэтэеэ хүтэрэлдөөд, тэрээ руу ошожо гү, али тэндэһээ таража ябахыень харахат.

«Хэрмэхэн» гэжэ ясли-саад 1966 оной намар ашаглалгада үгтэжэ, үхибүүдээ эндэ оруулһан эхэ, эсэгэнэр баярлахын ехээр баярлаһан юм.

Мүнөө тэндэ хамта дээрэ гурбан зуун таби гаран үхибүүд ябадаг. Тэдэнэй зуун хориниинь гурбанһаа зургаа наһан хүрэтэр үхибүүд. Тэрэ гэр досоогоо һаргама гэрэлтэй, ариг сэбэр. Коридорнууд болон таһалгануудайнь хананууды, нэгэдэхи болон хоёрдохи дабхарай гэшхүүрнүүдэй хажуу талые үнгын һайхан сэсэгүүд, уран гоё фото-зурагууд шэмэглэдэг. Үхибүүдэй амардаг, наададаг таһалганаудта элдэб янзын нааданхайнууд бии.

«Хэрмэхэн» гэжэ ясли-саадай үүдэ орон сасуу, түмэр клеткэ соо хоёр амиды хэрмэхэнүүд тэндэһээ гараха шолоохой бэдэрһэндэл гүйлдэхэ. Тэдэнэй хажууда хэдэн шубуухайнууд дуулалдаха. Мүн бусадшье амитад бии юм. Эдэ амитадһаа гадна, тэндэ амиды загаһатай аквариумууд байха.

Мүнөө «Хэрмэхэнэй» газаагуур үнгын сэсэгүүд һуулгагданхай, таримал модод үнжэгэн ногоон набшаһаа хэдэрэнхэй.

Модоной хоорондуур үхибүүд наадана, хүхюун дуугаа дуулалдана. Тэдэнэй дунда хүмүүжүүлэгшэдэй үхибүүдтэ һургаал заабари хэлэхэнь элихэн соностохо.

Ясли-саадые даагша Раиса Ивановна Трофимова баян дүй дүршэлтэй хүмүүжүүлэгшэ юм. Аяар хорин табан жэлэй туршада Раиса Ивановна Трофимова хүмүүжүүлгын нангин хэрэгтэ бүхы бэлигээ зорюулан хүдэлжэ ябаһаар. Багшанарай институт дүүргэмсээрээ, городой арадай гэгээрэлэй таһагта хүмүүжүүлгын методист, удаань инспектор ябал. 1957 онһоо хойшо хүүгэдэй яслинуудта, саадуудта хүдэлнэ. «Хэрмэхэнэй» нээгдэхэдэ, тэрэниие даагшаар Раиса Ивановна томилогдоо һэн.

Даажа абаһан газартаа эбтэй зетэй коллектив эмхидхэжэ, тэрэнээ һайнаар хүтэлбэрилжэ шадаха хэрэгтэй ха юм. Раиса Ивановна бэрхэ хүтэлбэрилэгшэ байһанаа харуулба.

«Хэрмэхэндэ» тон бэрхэ хүмүүжүүлэгшэд, эмнэд сугларанхай. Коллективэй гэшүүд булта даажа абаһан уялгаяа һайнаар дүүргэдэг, ямаршье ажалда харюусалгатайгаар хандадаг. Хүмүүжүүлэгшэд Г. М. Загузина, Г. А. Гунина гэгшэдэй һайн ажалые онсо тэмдэглэмээр. Аха нүхэдэйнгөө жэшээгээр залуушуулшье барагаар хүдэлнэ. Тэдэнэй тоодо Н. И. Фёдорова, В. Р. Калинина болон бусад оролсодог.

Тус ясли-саадта эмхидхэгдэһэн методическа кабинет (даагшань Е. А. Вахрушева) хүмүүжүүлэгшэдтэ ехэ туһа хүргэдэг. Һаяхан методическа кабинет соо үхибүүдэй зурагуудай, тэдэнэй гараар бүтээһэн зүйлнүүдэй выставкэ эмхидхэгдээ. Пластилинээр хэһэн тон өөрсэхэн нааданхайнууд, хараһан үзэһэнөө зураглаһан зурагханууд түрэлхидтэ һайшаагдаа.

Улаан-Үдын хоёрдохи педучилищада һуража байдаг ерээдүйн хүмүүжүүлэгшэд «Хэрмэхэндэ» ерэжэ, ажал хүдэлмэритэйнь танилсахадаа, бэедээ туһатай һургаал халан абадаг байна.

Улаан-Үдын гурбадахи һургуулиин багшанар «Хэрмэхэндэ» ходо айлшалдаг. Юуб гэбэл, «Хэрмэхэнэй» үхибүүд гурбадахи һургуулиин шабинар болодог ха юм. Тиихэдээ, болодхолэй бүлэгэй үхибүүд һургуулида заалгаха багшанартаяа эртээнһээ танилсадаг байна бшуу. Тэрэ ехэ һайн нүлөөтэй.

— Нёдондо гү, али урзандашье «Хэрмэхэнһээ» ерэһэн үхибүүд бүлта һайн һурана гээд ажаглаабди,—гэжэ гурбадахи һургуулиин багшанар Николаева, Васильева гэгшэд нэгэн дуугаар мэдүүлнэ.

Хүүгэдые һургуулида бэлдэхэ гээшэ харюусалгатай хэрэг. Илангаяа мүнөө шэнэ программаар һурадаг болоходонь, тэрэ харюусалгань бүришье дээшэлнэ. Тэрэ харюусалгаяа һайн мэдэрһэн коллектив ехэ юумэ хэнэ. Тэрэнэйнь гэршэ — РСФСР-эй гэгээрэлэй министерствын зүгһөө үгтэһэн Хүндэлэлэй грамота «Хэрмэхэнэй» ханые шэмэглэдэг. Хүмүүжүүлгын болон хүүгэдые һургуулида бэлдэхэ хүдэлмэри эрхимээр ябуулһанайнь түлөө тэрэ грамота бүхы коллективтэ үгтөө юм.

К. БУБЕЕВ,
Улаан-Үдын телестудиин звукорежиссёр.

ХООЛОЙГОО ТЭЖЭЭХЫН ХОЙНОҺОО...

Хорин таба наһатай француз басаган Одиль Асти тухай Баруун Германиин «Штерн» журнал һаяхан дэлгэрэнгыгээр бэшэбэ. Аюултай мэргэжэлтэй болохоб гэжэ Одиль хэзээдэшье һанаагүй ёһотой. Хатарай һургуулиие Одиль дүүргэбэ. Теэд энэ мэргэжэлдээ тааруу хүдэлмэри хаанашье оложо ядаа. «Нюргаар багаш» — гэжэ тэрээндэ хэлэдэг һэн. Үнэхөөрөөшье Асти гэгшын бэсын үндэрынь 156 сантиметр.

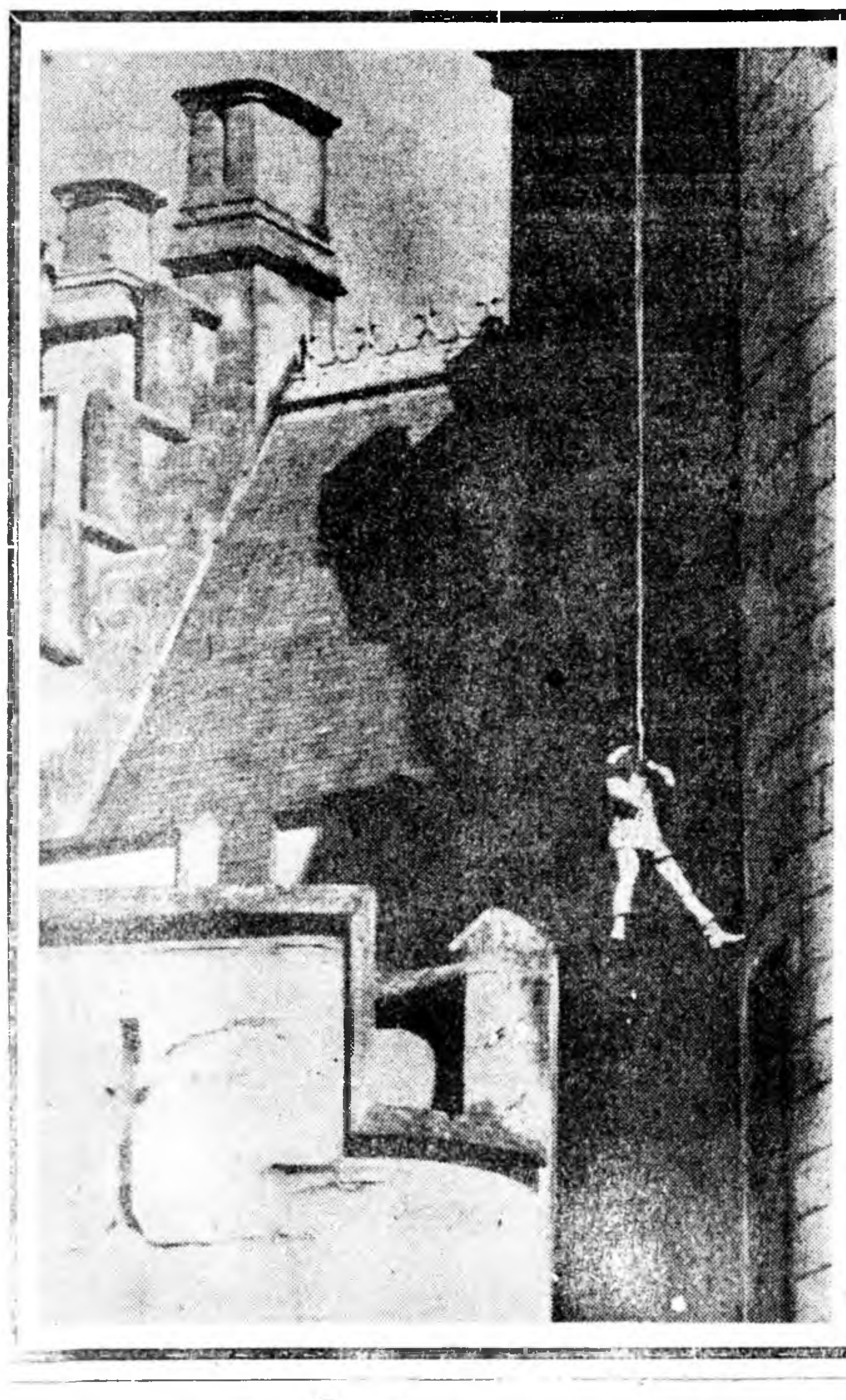
«Хүгжэмтэ комедидэ хабаадалсаха басаган хэрэгтэй. Үндэр гэшхүүрһээ унажа шадаха хүн байха ёһотой гэһэн соносхол Одиль нэгэтэ уншаба. Тэндэ басаган ошобо. Гэшхүүрһээ түрүүшынхеэ унахадаа, нюргаа ехээр гэмтээгээ. «210 дахин унаад байхадаа, тэрэ гэшхүүртээ дадашооб. Бага сагын юумэндэ үбдэхэеэшье болооб» — гээд француз басаган хөөрэнэ.

Игэжэ тэрэ басаган юрэ бусын мэргэжэлтэй болоо һэн. Аюул, үхэл харуулһан кинонуудта наададаг артистнуудай орондо һүрэдэг, унадаг болобо. Гэрэй гурбадахи дабхарһаа, гал дүлэндэ абтаһан сонхоор басаган һүрэбэ. Бегемодуудай хоорондо уһан соогуур тамараа. Даниэль Габерэй орондо 40 метр башниһаа буугаа. Надя Тиллерэй орондо эгсэ хана өөдэ гараа (зүүн талын зураг).

Жиль Деламар гэгшэтэй хоёр жэлэй саада тээ кинодо буулгууба. Тэдэнэй ябаһан автомобиль хүмэрхэ ёһотой байгаа. Автомобильшье хүмэрижэ, Деламар тэндэ үхэжэ, Одиль ехээр шархатаа (баруун талын зураг).

Хоолойгоо тэжээхын хойноһоо Одиль иигэжэ зобожо ябанал даа.

АПН-эй фото.

ТРАМВАЙ СОО

— Ши хаана буухабши?
— Базаарта.
— Бишье баһа. Хүршэмнай архи залгаад лэ...
— Зай, зай? Саашань..
— Һү даа Базаараа алад гарашабалди!
— Һөөргөө ябагалхамнай гээшэ гү?
— Тьфу!...

А. БРИТОВАГАЙ зураг.

Г. ГОНЧИКДОРЖИЕВ

ДУУНАЙМ ЗОРЮУЛГА

Минии үбгэн б...
ЦЫДЕНОВ Дугарай дура...

Үбгэн баабайнгаа дурасхаал
болгон,
Үльгэр домой эхи табинаб.
Аяар холын балшар наһаяа
һанан,
Аялга дуугаа шамдаа
зорюулнаб.
Үбгэн баабайм, һананаб
шамайгаа
Үсэгэлдэр мэтэ элихэн даа:
Мүнгэн сагаан толгойшни
Саян уулын орой бэлэй.
Малагар үндэр духашни
гурьбатан
Мүрэн олон уршалаагаар
хушагдабашье,
Сарюун шинин шарайе
багахашье,
Сэхыень хэлэхэдэ, гутаадаггүй
бэлэй.
Мэдэнэб, үшөө залуу ябахадаа,
«Малгайгаа абангүй» ажалладаг
байһыеш.
Мэдэнэб үшөө, нэгэтэ
шиниингээ
Нарата юртэмсээ харахаа
болиһыеш...
Үбгэн баабайм, үхибүүн
ябахадаа,
Үбдэг дээрэш гаража һууухадаад,
Үльгэр домогойш булаг сооһоо
Ундаа харяан, шагнадаг бэлэйб.
Тамхяа удхалан гааһандаа хэжэ,
Түүрээгшэ һэнши, аажамаар
эхилэн.
Тэндэ байгшад амяа даража,
Тиихэдэ шагнадаг байһан агша.
Он жэлнүүд ошон ошоол, —
«Одоо яажа тэхэрюулжэ
болохоб?
Үбгэн баабайм үни үгыл,
Үльгэр түүхыень яажа
мартахаб?
Ашаяа мүнөө хараа гээшэ һаа,
Одоо яатараа баярлаха һааб
даа.
Үнөөхи бишыхан эрхэ
тангилынь
Өөрын дуунай эхн табяал даа.

Эжымни, досоом жар...
...
Балшар наһаяа һанан гэ...
Баяраар сэдьхэлни хали...
...
Шамдаа, эжымни, хэды ...
үнэтэ...
Шамдаа, эжымни, хэды ...
үрит...
Үргэһэ нойргүй үнгэргэһ...
һүнину...
Үшөөл мүнөө харюулжа ...
шада...
Альган дээрээ үргэн дү...
Алхам хэтэрни, намайга...
бүүбэ...
Арбан жэлэйнгээ эрдэм ...
шу...
Ажабайдалдаа гарахала...
юрө...
Далияа бүхэжөөд, басага...
Дахяад холые шэлэн мор...
Удаан ши хойноһоомни
шэ...
Уһатан нюдэншни, нама...
үдэшөө...
Хүлеэнэш ходо хүрэжэ
ер...
Харгданагүй аа гү аяна...
ма...
Одхон зээгээ хараһайб гэ...
Одоо ходо шэбшэнэш дос...
Эжымни, шамдаа хүрэжэ
ошо...
Үргэһэн ашыеш юугээр
харюул...
Арюун сэхэ эрхэтэн бол...
Аабагархан басагаяа за...
гар...

Эжы, эжымни,
Инаг хайрата эжымни!

ЭЖЫДЭЭ

Эжы, эжымни,
Инаг хайрата эжымни,
Хэнтэй шамай жэшэхэбиб,
Эжы, эжымни.
Хаанашье холо
Хото городто
Харанаб шамайгаа:
Уриханаар миһэрэн,
Энхэргэн зөөлэхэн
Ажалша гараараа
Эльбэнэш толгойем,
Үндэн аргаахан.
Энэ шинии гарнуудай
мэдэрэлһээ,

НҮХЭРНИ НЭГЭТЭ...

Нүхэрни нэгэтэ шамтай
уша...
Нэлэнхы сэдьхэлни уяран
хүд...
Нюдэндэшни ялалзан ба...
Намайе даллана хододоо.
Энэ шинии хараса доро
Эрхим хүсэлнүүдни һалба...
уда...
Зугаа аажамхан яряаешни
ша...
Зол жаргалда этигээб ар...
Зүрхэндэмни тариһан энэ
сэсэ...
Замдаа абажа ябахаб
нанги...
Халуун хүйтэнние ото даба...
Харгы замайм залуур болу...

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ

Манай адрес, телефонууд

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—54-54, приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редактора—62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря—66-76, отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—64-36, 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленности и строительства—61-35, советского строительства и быта—69-56, культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, информации—34-05, общественная приёмная—56-62, машинное бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров БурАССР.

Н-03533. Зак. № 688.